<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૦૪૫ / ૧૯૯૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી અનંત એસ. દવે

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એસ.એચ. વોરા

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨.	રિપોર્ટરને મોકલવો કે નહીં ?	હા.
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

==

ગુજરાત રાજ્ય–અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

રાજેશ નથિયા છારા અને ૪–સામાવાળા/પ્રતિવાદીઓ

==

ઉપસ્થીતી:–

અપીલકર્તા નં. ૧ તરફે એપીપીશ્રી હાર્દિક સોની

પ્રતિવાદી નં. ૧ – ૫ તરફે વરિષ્ઠ વકીલશ્રી યોગેશ લખલાણી સાથે એડવોકેટશ્રી એન.આર. કોડેકર

====================================

કોરમઃ માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી અનંત એસ. દવે

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એસ.એચ. વોરા

તારીખ : ૩૦/૦૭/૨૦૧૫

સીએવી ચુકાદો

(દ્વારા : માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એસ.એચ. વોરા)

૧. ગુજરાત રાજ્ય – અપીલકર્તા દ્વારા ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં, 'સંહિતા') ની કલમ ૩૭૮ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી પ્રસ્તુત અપીલમાં, માનનીય સિટી સેશન્સ જજ, અમદાવાદ દ્વારા સેશન્સ કેસ નં.

૨૬૧/૧૯૯૨ માં તારીખ ૩૧.૦૫.૧૯૯૩ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને આદેશ ને પડકારવામાં આવ્યો છે, જેના દ્વારા સામાવાળાઓ અર્થાત્ શ્રી રાજેશ નાથિયા છારા, શ્રી અનિલ કાંતિલાલ છારા, શ્રી પ્રભાત મનોહર છારા, સુશ્રી મધુબેન અને સુશ્રી માણેકબેનને ભારતીય દંડ સંહિતા (ટૂંકમાં, 'આઇ.પી.સી.') ની કલમ ૧૪૭, ૧૪૩, ૪૫૨ અને ૩૦૨ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાના આરોપમાંથી દોષમુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.

૨. ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ થયા મુજબના ફરીયાદ પક્ષના કેસની હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૨.૧. જૂન ૧૯૯૨ માં એક શ્રી હરસન લાખા અમદાવાદ શહેરના સરદારનગર વિસ્તારમાં આવેલી કૂબેરનગર – છારા નગરની શ્રી કોલોનીમાં પોતાના પરિવાર સાથે રહેતા હતા. અન્ય બાળકોની સાથે, શ્રી હરસન લાખાની એક પુત્રી અર્થાત્ સુશ્રી ગીતાબેનની સગાઈ આરોપી નંબર–૧ અર્થાત્ શ્રી રાજેશ નાથિયા સાથે થઈ હતી. તેમની સગાઈના કારણે, સુશ્રી ગીતાબેન અને આરોપી નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયા બંને સાથે ફરતા હતા, સિનેમા જોવા માટે થિયેટરોમાં જતા હતા અને આરોપી નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયા સાથે સગાઈ થયેલી હોવાથી સુશ્રી ગીતાબેને સ્વેચ્છાએ બે પ્રસંગોએ શારીરિક સંબંધ બાંધવાની પરવાનગી આપી

હતી. આરોપી નંબર–૧ અક્ષરસઃ સુશ્રી ગીતાબેનને તેની સાથે જવા માટે અને શારીરિક સંબંધ બાંધવાની પરવાનગી આપવા માટે આગ્રહ રાખતો હતો પરંતુ, સુશ્રી ગીતાબેન એવું કહીને ના પાડી દેતા હતા કે દિવાળી આસપાસ તેમના લગ્ન થવાના હોવાથી તેઓ લગ્ન પછી આવી બધી બાબતોની પરવાનગી આપશે, તેમ છતાં આરોપી નંબર–૧ શારીરિક સંતોષ માટે આગ્રહ કરી રહ્યો હતો. જૂન ૧૯૯૨ ના આસપાસના સમયમાં શ્રી હરસન લાખા તેમના રહેણાંક મકાનની સામે એક મકાનનું બાંધકામ કરી રહ્યા હતા. ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ બપોરે ૧૨:૦૦ વાગ્યે, આરોપી નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયા સુશ્રી ગીતાબેનના ઘરે આવ્યા હતા અને તેમને જણાવ્યું હતું કે તેઓ ૩:૩૦ વાગ્યે તૈયાર રહે કારણ કે તેઓ સિનેમા જોવા જવાના છે અને તેઓ ૩:૩૦ વાગ્યે તેમને લેવા આવશે, જેના પર સુશ્રી ગીતાબેને તેમને કહ્યું કે તેમના ઈરાદા સાચા નથી અને તેથી તેઓ તેમની સાથે નહીં જાય, જેના પર આરોપી નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયાએ તેમને કહ્યું કે જો તેઓ તેમની સાથે નહીં જાય તો તે તેમને બળજબરીથી લઈ જશે અને ત્યારબાદ તેઓ ચાલ્યા ગયા હતા. બપોરે ૩:૩૦ વાગ્યે સુશ્રી ગીતાબેન તેમના ઘરમાં એકલા હતા અને આરોપી નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયા આવ્યા અને કહ્યું કે જણાવ્યા છતાં તેઓ કેમ તૈયાર થયા નથી અને તેમણે તૈયાર થઈ જવું જોઈએ પરંતુ, સુશ્રી ગીતાબેન તેમની સાથે જવા માંગતા ન હોવાથી તેઓ તૈયાર થયા ન હતા. આરોપી નંબર–૨ થી ૫ અર્થાત્ શ્રી અનિલ કાંતિલાલ છારા, શ્રી પ્રભાત મનોહર છારા, સુશ્રી મધુબેન અને સુશ્રી માણેકબેન, થોડી જ ક્ષણોમાં આરોપી

નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયાની પાછળ પાછળ આવ્યા અને સુશ્રી ગીતાબેન આરોપી નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયા સાથે જવા માટે તૈયાર ન થતાં, આરોપી નંબર–૨ થી ૫ એ સુશ્રી ગીતાબેનને પકડી રાખ્યા અને આરોપી નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયાએ તેમની આંખો પર રૂની પટ્ટી બાંધી દીધી અને ત્યારબાદ આરોપી નંબર–૧ થી ૫ પૈકીના એક વ્યક્તિએ સુશ્રી ગીતાબેન પર કેરોસીન છાંટ્યું અને આરોપી નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયા, જે હાથમાં દીવાસળી લઈને આવ્યા હતા, તેમણે દીવાસળી સળગાવી અને આગ લગાડી દીધી, જેના પર સુશ્રી ગીતાબેને પોતાને બચાવવા માટે બૂમો પાડી અને નીચે પડી ગયા. તે સમયે, સુશ્રી ગીતાબેને તેમની આંખો પર બાંધેલી પટ્ટી હટાવી દીધી અને ત્યારબાદ આરોપી નંબર–૧ શ્રી રાજેશ નાથિયા અને તેમની સાથેના અન્ય આરોપીઓ તેમના ઘરમાંથી ભાગી ગયા હતા અને તેમની બૂમો સાંભળીને તેમના પડોશીઓ અર્થાત્ શ્રી અશોક બચુ અને સુશ્રી સુનિયા બચુ વગેરે આવ્યા અને રજાઈ વડે આગ ઓલવી નાખી. ત્યારબાદ, ઈજાગ્રસ્ત સુશ્રી ગીતાબેનના માસી થતા પી.ડબલ્યુ.૧– સુશ્રી શકુંતલાબેન રતનભાઈની સાથે સુશ્રી ગીતાબેનને સિવિલ હોસ્પિટલ ખસેડવામાં આવ્યા.

૨.૨. ૧૬:૫૦ કલાકે, સિવિલ હોસ્પિટલના સી.એમ.ઓ. એ ફરજ પરના કોન્સ્ટેબલને આ ઘટના વિશે જાણ કરી જે સિવિલ હોસ્પિટલમાં આંક–૩૨ અન્વયે નોંધવામાં આવી હતી અને તે સરદારનગર પોલીસ સ્ટેશનમાં ૧૭:૨૦

કલાકે પહોંચાડવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, સિવિલ હોસ્પિટલમાં ઈજાગ્રસ્તની ફરીયાદ આંક–૩૦ અન્વયે નોંધવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, ઈજાગ્રસ્ત સુશ્રી ગીતાબેનનું મરણોત્તર નિવેદન નોંધવા માટે પી.ડબલ્યુ.૧૨–એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટને યાદી આંક–૪૧ લખવામાં આવી હતી, જેમણે બદલામાં સિવિલ હોસ્પિટલમાં આંક–૪૨ પર મરણોત્તર નિવેદન નોંધ્યું હતું. ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ રાત્રે આશરે ૧૦:૧૫ વાગ્યે, ગુનાના સ્થળે પડેલા મુદ્દામાલ અંગે પંચોની હાજરીમાં પંચનામું આંક–૩૮ બનાવવામાં આવ્યું હતું અને તે જ રીતે બીજા દિવસે એટલે કે ૧૯.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ સવારે આશરે ૧૦:૦૦ વાગ્યે એફ.એસ.એલ. અધિકારીની હાજરીમાં મુદ્દામાલની રિકવરી સંબંધિત પંચનામું આંક–૨૩ બનાવવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ આસપાસ રહેતા વ્યક્તિઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા, ખાસ કરીને સાક્ષીઓ અર્થાત્ પી.ડબલ્યુ.૧–સુશ્રી શકુંતલાબેન રતનભાઈ, પી.ડબલ્યુ.૩–શ્રી મનોજભાઈ નંદુભાઈ છારા અને પી.ડબલ્યુ.૫– શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારા. તે જ દિવસે આશરે ૧૯:૦૦ કલાકે આરોપીઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને આરોપીઓના કપડાં રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા અને અલગ પંચનામું બનાવીને તેમના હાથના સેમ્પલ વાળ પણ રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા અને અન્ય સાક્ષીઓના નિવેદનો પણ નોંધવામાં આવ્યા હતા. ઈજાગ્રસ્ત સુશ્રી ગીતાબેન ૨૨.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ સવારે ૭:૩૦ વાગ્યે ઈજાઓને કારણે મૃત્યુ પામ્યા હતા અને ત્યારબાદ, પી.ડબલ્યુ.૧૦ – પી.આઈ. – શ્રી ડી.બી. પાંડે દ્વારા વધુ તપાસ હાથ ધરવામાં

આવી હતી અને હોસ્પિટલ તથા એફ.એસ.એલ. પાસેથી સંબંધિત સાધન–સામગ્રી પ્રાપ્ત થયા પછી અને તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, આરોપીઓ સામે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૨.૩. સિટી સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ કાર્યવાહી કમિટ થયા પછી, આરોપી નંબર–૧ થી ૫ આંક–૨ અન્વયે તેમના પર મૂકવામાં આવેલા આરોપોની ટ્રાયલનો સામનો કરવા માટે કોર્ટ સમક્ષ હાજર થયા હતા, જેનો મુક્ત અનુવાદ કરીએ તો નીચે મુજબ વાંચી શકાય છે:–

> *"૧. ૧૮/૬/૯૨ ના રોજ, બપોરે આશરે ૩–૩૦ વાગ્યે, તમે બધા આરોપીઓએ એકઠા થઈને ગેરકાયદેસર મંડળી રચી હતી જેનો સામાન્ય ઈરાદો અમદાવાદ શહેરના સરદારનગર વિસ્તારના ફ્રી કોલોની, કૂબેરનગર – છારા નગર ખાતે રહેતા હરસનભાઈ લખાઈભાઈ છારાની પુત્રી ગીતાબેનના ઘરમાં પ્રવેશીને તેમની હત્યા કરવાનો હતો અથવા તમે બધા આરોપીઓનો ઉપરોક્ત સામાન્ય ઈરાદો હતો અને ગેરકાયદેસર મંડળીના ઉપરોક્ત સામાન્ય ઈરાદાને આગળ વધારવા માટે, ઉપરોક્ત તારીખ, સમય અને સ્થળે, તમે બધા આરોપીઓએ બળ – હિંસાનો ઉપયોગ કર્યો અને આમ*

રમખાણ કર્યું. જ્યારે ઉપરોક્ત ગુનો આચરવામાં આવ્યો ત્યારે તમે બધા આરોપીઓ ગેરકાયદેસર મંડળીના સભ્ય હતા અને તેમ કરીને તમે બધા આરોપીઓએ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૧૪૩, ૧૪૭ હેઠળ ગુનો આચર્યો છે.

(૨) વધુમાં, ઉપરોક્ત તારીખ, સમય અને સ્થળે, તે જ કાર્યના ભાગરૂપે અને ઉપરોક્ત સામાન્ય ઈરાદાને આગળ વધારવા માટે, તમે બધા આરોપીઓએ મૃતક ગીતાબેનની હત્યા કરવા માટે અગાઉથી તૈયારી કરી હતી અને તેમના ઘરમાં ઘૂસણખોરી કરી હતી અને તેમ કરીને, તમે બધા આરોપીઓએ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૪૫૨ હેઠળ ગુનો આચર્યો છે.

(૩) વધુમાં, ઉપરોક્ત તારીખ, સમય અને સ્થળે, તે જ કાર્યના ભાગરૂપે, ઉપરોક્ત સામાન્ય ઈરાદાને આગળ વધારવા માટે, તમે બધા આરોપીઓએ મૃતક ગીતાબેનને મારી નાખવાના ઈરાદાથી, તમે આરોપી નંબર–૨ થી ૫ એ મૃતક ગીતાબેનને પકડી રાખ્યા અને તમારા આરોપીઓમાંથી એક આરોપીએ તેણી પર કેરોસીન રેડ્યું અને તમે આરોપી નંબર–૧ એ તેણીને સળગાવી દીધી અને તેથી દાઝવાની ઈજાઓને કારણે મૃતકનું મૃત્યુ થયું અને આમ તમે હત્યા આચરી અને તેમ કરીને તમે બધા આરોપીઓએ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૨ મુજબ ગુનો આચર્યો છે અને

વૈકલ્પિક રીતે, કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો આચરવામાં આવ્યો છે."

૨.૪. તમામ આરોપીઓએ તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપોને નકારી કાઢ્યા હતા અને ટ્રાયલ ચલાવવાની માગણી કરી હતી.

૩. અભિયોગ પક્ષે, આરોપીઓ સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપને સાબિત કરવા માટે, નીચેના મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા:–

મૌખિક પુરાવા:

પી.ડબલ્યુ. નં.	આંક– નં.	વિગતો
૧	૧૧	સુશ્રી શકુંતલાબેન રતનભાઈ
૨	૧૭	ડૉ. ગોવિંદભાઈ દેસાઈ
૩	૧૯	શ્રી મનોજભાઈ નંદુભાઈ છારા
૪	૨૦	શ્રી તુલસી મગનલાલ
૫	૨૧	શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારા
૬	૨૨	શ્રી હીરાલાલ ઠાકુરદાસ સિંધી

૭	૨૬	શ્રી અમરસિંહ પૃથ્વીસિંહ
૮	૨૯	શ્રી કરણસિંહ ગુલાબસિંહ
૯	૩૧	શ્રી ઝાહેદ હુસૈન ગુલામહુસૈન
૧૦	૩૩	શ્રી દામોદરપ્રસાદ બી. પાંડે
૧૧	૩૭	શ્રી કિશોરભાઈ રમેશભાઈ
૧૨	૪૦	શ્રી ઉદેસિંહ કરશનભાઈ વાઘેલા
૧૩	૪૩	શ્રી બળદેવચંદ રામધન
૧૪	૫૨	ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિત

દસ્તાવેજી પુરાવા:–

આંક – નં.	વિગતો
૧૩	ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું ૧૨/૫
૧૪	એફ.એસ.એલ. માં મુદ્દામાલ મોકલવા માટેની નોંધ ૧૨/૭
૧૫	એફ.એસ.એલ. દ્વારા પ્રાપ્ત મુદ્દામાલની પહોંચ ૧૨/૮
૧૬	એફ.એસ.એલ. અહેવાલ તારીખ ૦૪.૦૮.૧૯૯૨ ૧૨/૯
૧૮	પી.એમ. નોટ ૧૨/૬

૨૩	ગુનાના સ્થળનું પંચનામું ૧૨/૪
૨૭	સરદારનગર પોલીસ સ્ટેશનનું વર્ધી પુસ્તક
૨૮	સરદારનગર પોલીસ સ્ટેશનની સ્ટેશન ડાયરીના પાના–૬૦ ની એન્ટ્રી નં.૧૮
૩૦	મૃતકની ફરીયાદ / મરણોત્તર નિવેદન – સુશ્રી ગીતાબેન – ૧૨/૨
૩૨	સિવિલ હોસ્પિટલના વર્ધી પુસ્તકના પાના–૭૫ પરની એન્ટ્રી
૩૫	ગુનાના સ્થળના નકશાની ઝેરોક્ષ કોપી
૩૮	ગુનાના સ્થળનું પંચનામું – ૧૨/૩
૪૨	દર્દી સુશ્રી ગીતાબેન હરસનભાઈનું નિવેદન
૪૫	સુશ્રી મધુબેન કાંતિભાઈની એન.સી. ફરીયાદ – ૪૪/૧ અને તારીખ ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના પાના–૫૨ પરની એન્ટ્રી
૪૮	એફ.એસ.એલ. અહેવાલ તારીખ ૧૦.૦૯.૧૯૯૨ – ૪૭/૧
૫૩	દર્દી સુશ્રી ગીતાબેન હરસનભાઈ લખાઈભાઈના ઓ.પી.ડી. કેસ પેપરનું પાનું–૧
૫૪	સારવારના કાગળો માર્ક–ડી

૪. ટ્રાયલ પૂર્ણ થયા પછી, અભિયોગ પક્ષના પુરાવામાંથી ઉપસ્થિત થતી તેમની

સામેની ગુનાહિત પરિસ્થિતિઓ અંગે સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી. આરોપી નંબર–૧ – શ્રી રાજેશ નાથિયા સ્વીકારે છે કે મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેન સાથે તેમની સગાઈ થઈ હતી પરંતુ તેમને પૂછવામાં આવેલી અન્ય તમામ ગુનાહિત પરિસ્થિતિઓ તેમજ અન્ય સહ–આરોપીઓની સંડોવણીને તેમણે નકારી કાઢી હતી. સારરૂપે, આરોપીઓએ તેમની સંડોવણી નકારી કાઢતા જણાવ્યું છે કે તેમને ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યા છે અને તેઓ આ ઘટના વિશે કશું જાણતા નથી.

૫. ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ કરવામાં આવેલી રજૂઆતો સાંભળ્યા પછી અને મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી બંને પુરાવાઓની આકારણી કર્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે જોયું કે અભિયોગ પક્ષ ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ બપોરે ૩:૩૦ વાગ્યે ૯૦% દાઝવાની ઈજાઓ પામેલા મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનનું હોમીસાઈડલ (ગુનાહિત) મૃત્યુ સાબિત કરવામાં સક્ષમ રહ્યો છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા એવું તારણ કાઢવામાં આવ્યું અને અવલોકન કરવામાં આવ્યું કે અભિયોગ પક્ષ શ્રી હરસન લાખાના નવા મકાનને ઘટનાસ્થળ તરીકે સ્થાપિત કરવામાં સક્ષમ રહ્યો નથી અને ચોક્કસ નિશ્ચિતતા સાથે કહી શકાય નહીં કે ઘટના માત્ર શ્રી હરસન લાખાના નવા મકાનમાં જ બની હતી અને આમ શ્રી હરસન લાખાના રહેણાંક મકાનમાં ઘટના બનવાની શક્યતાને નકારી શકાય નહીં. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા એવું તારણ કાઢવામાં આવ્યું અને અવલોકન કરવામાં આવ્યું કે મરણોત્તર નિવેદન

આંક–૩૦ અને ૭૨ એવા વ્યક્તિની અંગૂઠાની છાપ ધરાવતા હોવાનું નિર્ણાયક રીતે કહી શકાય નહીં, જેના બંને હાથ નખથી ખભા સુધી સંપૂર્ણપણે દાઝેલા હતા અને પી.ડબલ્યુ.૧૪–ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિતના પુરાવા મુજબ ૧ ડિગ્રી કરતાં ઓછી દાઝેલા હોય તો પણ અંગૂઠાની રેખાઓ અદ્રશ્ય થઈ જાય છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા એવું તારણ કાઢવામાં આવ્યું અને અવલોકન કરવામાં આવ્યું કે મરણોત્તર નિવેદન આંક–૭૨ ના પ્રશ્ન નં. ૧૦ નો જવાબ સ્પષ્ટતા માટે પ્રશ્નો પૂછીને મેળવવામાં આવ્યો હતો અને પી.ડબલ્યુ.૧૨ – એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબોનું અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું અને પોતાની રીતે લખવામાં આવ્યા, જે નિવેદન આંક–૭૨ અને નિવેદન આંક–૩૦ શંકાથી મુક્ત નથી તેમ નિર્ણાયક રીતે ધારણ કરવા માટે પ્રેરિત કરશે. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા એવું તારણ કાઢવામાં આવ્યું અને અવલોકન કરવામાં આવ્યું કે દર્દી નિવેદન આપવા માટે માનસિક સ્વસ્થતા/અભિમુખતાની સ્થિતિમાં હોઈ શકે અથવા ન પણ હોઈ શકે અને તબીબી પુરાવાઓને ધ્યાનમાં રાખીને અને પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ એટલે કે અનુક્રમે સુશ્રી શકુંતલા રતનભાઈ, શ્રી મનોજભાઈ નંદુભાઈ છારા અને શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારા સમક્ષ આપવામાં આવેલા મૌખિક મરણોત્તર નિવેદનોની દ્રષ્ટિએ, તે આંક–૩૦ અને ૭૨ તથા રેકોર્ડ પરના અન્ય પુરાવાઓ સાથે અસંગત છે અને તેથી, કોઈપણ સમર્થન વગર તેના પર કાર્યવાહી કરી શકાતી નથી અને ભૌતિક સાક્ષીઓ અર્થાત્ શ્રી અશોક બચુ, સુશ્રી સુનિયા બચુ, શ્રી નવનીત, શ્રી

જયચંદભાઈ, સુશ્રી રુશિતા અને સુશ્રી જીજાબાઈની તપાસ ન કરવાથી અભિયોગ પક્ષનું કથન વાજબી શંકાથી મુક્ત રહેશે નહીં અને તેથી, પુરાવાઓની આકારણી પરથી, વિદ્ધાન ટ્રાયલ જજે અવલોકન કર્યું કે રેકોર્ડ પર રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓ કોઈપણ આરોપી સામે વાજબી શંકાથી પર થઈને ગુનો નિર્ણાયક રીતે સાબિત થયો હોવાનું કહી શકાય નહીં અને તેથી, વિદ્ધાન ટ્રાયલ જજે અવલોકન કર્યું કે આરોપીઓ શંકાના લાભ માટે હકદાર છે કારણ કે અભિયોગ પક્ષ કોઈપણ વાજબી શંકાથી પર થઈને આરોપીઓનો ગુનો સાબિત કરવામાં સક્ષમ રહ્યો નથી.

૬. આક્ષેપિત ચુકાદાને પડકારતા, અપીલકર્તા – રાજ્ય તરફથી વિદ્ધાન એ.પી.પી. શ્રી હાર્દિક સોની, રેકોર્ડ પરના સંબંધિત પુરાવાઓમાંથી, ખાસ કરીને પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ ની મૌખિક જુબાનીઓ કે જેમની સમક્ષ મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેને ઘટના અંગે નિવેદન આપ્યું હતું અને ડૉક્ટર, એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ તથા સંબંધિત પોલીસ સમક્ષ આંક–૩૦, ૪૨, ૫૩ અને ૫૪ અન્વયે આપવામાં આવેલા ચાર મરણોત્તર નિવેદનો વંચાણે લીધા પછી, દલીલ કરશે કે પુરાવાઓ રજૂ કરીને, અભિયોગ પક્ષે ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ ૩:૩૦ વાગ્યે બનેલી ઘટના સાબિત કરી છે; કે આરોપીઓ ગેરકાયદેસર મંડળીના સભ્યો હતા અને મંડળીનો હેતુ શ્રી હરસન લાખાની પુત્રી એવા ઉપરોક્ત સુશ્રી ગીતાબેનની હત્યા કરવાનો હતો; કે સામાન્ય હેતુને આગળ વધારવા માટે, આરોપીઓ શ્રી હરસન લાખાના

નવા બનેલા મકાનમાં આવ્યા હતા જ્યાં સુશ્રી ગીતાબેન હાજર હતા; કે આરોપી નંબર–૧ દ્વારા બપોરે ૧૨:૦૦ વાગ્યે જણાવ્યા મુજબ સુશ્રી ગીતાબેન આરોપી નંબર–૧ સાથે જવા માટે તૈયાર થયા નથી તેવું જોઈને, આરોપી નંબર–૧ એ તેમની આંખો પર રૂની પટ્ટી બાંધી દીધી અને આરોપીઓમાંથી એકે તેણી પર કેરોસીન છાંટ્યું અને આરોપી નંબર–૧ એ દીવાસળી સળગાવી અને ઉપરોક્ત સુશ્રી ગીતાબેનને આગ લગાડી; કે મૌખિક તેમજ લેખિત એવા કુલ ૭ મરણોત્તર નિવેદનો છે અને ઘટના બનતાની સાથે જ આરોપીઓ ઘટનાસ્થળેથી ભાગી જતા જોવામાં આવ્યા હોવાની પરિસ્થિતિઓ છે; કે પી.ડબલ્યુ.૧૪ – ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિત, જેમણે જુબાની આપી કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેને તેણીને આગ લગાડનાર તમામ આરોપીઓના નામ આપ્યા હતા અને ઉપરોક્ત સાક્ષી એક સ્વતંત્ર સાક્ષી છે, તેમને અવિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી; કે ઈજાગ્રસ્ત સુશ્રી ગીતાબેન સભાન હતા અને સારી માનસિક સ્થિતિમાં હતા; કે દાઝવા અને રક્તચાપ (બ્લડ પ્રેશર) ને કારણે તેમની સામાન્ય સ્થિતિ નબળી હોઈ શકે, ઊંચું કે નીચું હોઈ શકે, તેમ છતાં તેમને પૂછવામાં આવેલા પ્રશ્નોના જવાબ આપવા માટે તેઓ માનસિક રીતે સક્ષમ હતા; કે પી.ડબલ્યુ.૧૪ – ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિત સમક્ષ આંક–૫૩ અન્વયે તમામ આરોપીઓની સંડોવણી દર્શાવતું મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા ટૂંકામાં ટૂંકું નિવેદન આપવામાં આવ્યું છે; કે તમામ ૭ મરણોત્તર નિવેદનોની વિગતોને ધ્યાનમાં લેતા અને બેભાન હોવાનો કોઈ ઈતિહાસ ન હોવાથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો પસાર

કરવો જોઈતો હતો કારણ કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનો વિશ્વાસપાત્ર છે અને કોઈપણ સમર્થનની જરૂર નથી. વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી સોની દલીલ કરશે કે પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ એ ચક્ષુદર્શી સાક્ષીઓ હતા, જેમણે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનને આગ લગાડવામાં આવતાની સાથે જ આરોપીઓને ઘટનાસ્થળેથી ભાગી જતા જોયા હતા અને ઉપરોક્ત સાક્ષીઓની કોઈપણ આરોપી સાથે કોઈ અદાવત નથી અથવા તેમને ખોટી રીતે ફસાવવાનું કોઈ કારણ નથી. વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી સોની વધુમાં દલીલ કરશે કે સાક્ષીઓ દ્વારા રહેણાંક મકાન અથવા બાંધકામ હેઠળના નવા મકાન વિશેનો ઉલ્લેખ કેટલીક ગેરસમજના કારણે છે અને ઘટનાસ્થળના ઉલ્લેખમાં થયેલી આવી નાની વિસંગતતા અભિયોગ પક્ષના કેસ માટે ઘાતક સાબિત થશે નહીં અને તેમ છતાં, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે આ પાસા પર ખૂબ ભાર મૂક્યો હતો. વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી સોની દલીલ કરશે કે શ્રી અશોક બચુ, સુશ્રી સુનિયા બચુ અને શ્રી નવનીતલાલની તપાસ ન કરવી તે ઘાતક નથી કારણ કે ત્રણ લેખિત મરણોત્તર નિવેદનો સરકારી અધિકારીઓ સમક્ષ નોંધાયેલા છે અને પક્ષપાતનો કોઈ આક્ષેપ ન હતો અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજનો દ્રષ્ટિકોણ કાયદેસર રીતે ટકી શકે તેમ નથી. અંતમાં, વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી સોની, એવી વિનંતી કરશે કે આક્ષેપિત ચુકાદો રદ્દ કરવામાં આવે અને આરોપીઓ સામે જે ગુના માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે તે માટે દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો પસાર કરીને તેમને યોગ્ય રીતે સજા કરવામાં આવે. બાર સમક્ષ કરવામાં આવેલી રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન

એ.પી.પી. શ્રી સોની દ્વારા (૨૦૧૧)૨ એસસીસી ૭૫૦ માં નોંધાયેલા અબ્રાર વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યના કેસમાં; (૨૦૦૬)૧૩ એસસીસી ૫૪ માં નોંધાયેલા વિઠ્ઠલ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં; (૧૯૯૨)૨ એસસીસી ૪૭૪ માં નોંધાયેલા પાનીબેન (શ્રીમતી) વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં; ૧૯૮૦ (સપ.) એસસીસી ૭૬૯ માં નોંધાયેલા સુરજદેવ ઓઝા અને અન્ય વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્યના કેસમાં અને (૨૦૧૩)૨ એસસીસી ૨૨૪ માં નોંધાયેલા આશાબાઈ અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.

૭. તેના વિરોધમાં, પ્રતિવાદીઓ–આરોપીઓ તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલશ્રી યોગેશ લખલાણી સાથે એડવોકેટશ્રી એન.આર. કોડેકર દલીલ કરશે કે ફરીયાદ/મરણોત્તર નિવેદન આંક–૩૦ એ શીખવાડાયેલું/પડાવાયેલું છે; કે તે લાંબા સમયના ભૂતકાળ, ઘનિષ્ઠતા અને માગણી વિશે વાત કરે છે પરંતુ તે એમ કહેતું નથી કે ઘટના નવા બનેલા મકાનમાં બની હતી પરંતુ કહે છે કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન તેમના ઘરમાં હતા, એકવાર નહીં, પરંતુ લગભગ ૭ વખત; કે નિવેદન આંક–૪૨ બે જગ્યાઓ વચ્ચે ભેદ પાડે છે; કે કહેવાતા ચક્ષુદર્શી સાક્ષીઓ અર્થાત્ પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ ના મૌખિક પુરાવાઓ સ્વ–વિનાશક છે અને તે નિર્ણાયક રીતે સાબિત થાય છે કે તેઓ ઘટનાના ચક્ષુદર્શી સાક્ષીઓ ન હતા અને તેથી, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા કોઈપણ સાક્ષી સમક્ષ કોઈ નિવેદન કરવામાં

આવ્યું હોવાનો પ્રશ્ન જ ઉદ્‌ભવતો નથી; કે આંક–૩૦ માં માત્ર બે વ્યક્તિઓનો ઉલ્લેખ છે અર્થાત્ શ્રી અશોક બચુ અને સુશ્રી સોનિયા બચુ, જેઓ ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા હતા અને એક સાક્ષી શ્રી નવનીતલાલ જયંતીલાલે ઘટનાસ્થળ બતાવ્યું હોવા છતાં, તેમની તપાસ કરવામાં આવી નથી અને આમ અભિયોગ પક્ષ દ્વારા ભૌતિક સાક્ષીઓને છુપાવવામાં આવ્યા છે અને અભિયોગ પક્ષને અનુકૂળ હોય તેવા સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી છે; કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનને હોસ્પિટલમાં દાખલ કર્યાના બે કલાકની અંદર બે ડૉક્ટરો સમક્ષ બનાવવામાં આવેલા લેખિત મરણોત્તર નિવેદનો આંક–૫૩ અને ૫૪ સુસંગત નથી કારણ કે આંક–૫૪ માં આરોપી નં. ૨ થી ૫ નો ઉલ્લેખ નથી; કે ઈજાગ્રસ્ત – સુશ્રી ગીતાબેન સારી માનસિક સ્થિતિમાં ન હતા અને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની માનસિક સ્વસ્થતા માટે કોઈ પુરાવો નથી અને તેથી, તેઓ આંક–૩૦ પર વિગતવાર અને લાંબુ નિવેદન આપી શક્યા ન હોત અને તેથી, આંક–૩૦ ની સત્યતા શંકાસ્પદ છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે મૌખિક અને લેખિત બંને મરણોત્તર નિવેદનો પર યોગ્ય રીતે અવિશ્વાસ કર્યો છે; કે અભિયોગ પક્ષે આ સંબંધમાં કાનૂની પુરાવા રજૂ કરીને આરોપીઓ પાસેથી રિકવર કરવામાં આવ્યા હોવાનું કહેવાતા કપડાંનું રિકવરી/ડિસ્કવરી પંચનામું અને તેમના હાથના વાળના નમૂના એકત્રિત કરવાનું સાબિત કર્યું નથી. બાર સમક્ષ કરવામાં આવેલી આ તમામ વ્યાપક રજૂઆતો પર, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલશ્રી લખલાણી દલીલ કરશે કે સાત લેખિત/મૌખિક મરણોત્તર નિવેદનોમાં સામે આવતા વિવિધ કથનોના

આધારે ઘટના જે રીતે બની છે તેમજ હુમલાખોરો અને કથિત ગુનામાં તેમની સહભાગિતા વિશે ગંભીર શંકાઓ છે અને અંતે, તેઓ દલીલ કરશે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે તેમની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓનું બારીકાઈથી વિશ્લેષણ કર્યું છે અને આરોપીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપો માટે દોષિત ન ઠેરવવાના વાજબી અને સ્વીકાર્ય તારણ પર યોગ્ય રીતે પહોંચ્યા છે. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલશ્રી લખલાણી વધુમાં દલીલ કરશે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને કોઈપણ રીતે અવાજબી, વિકૃત અથવા ગેરકાયદેસર કહી શકાય નહીં અને તેથી, રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલમાં આરોપીઓને આપવામાં આવેલા શંકાના લાભમાં દખલ કરવાની જરૂર નથી અને તેમણે ન્યાયના હિતમાં અપીલ ફગાવી દેવાની વિનંતી કરી.

૮. સંબંધિત પક્ષકારો તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોની દલીલો સાંભળ્યા પછી અને ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓના આધારે અમારી સમક્ષ કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમને જણાયું છે કે અપીલકર્તા – રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી સોનીની દલીલો વિચારણા માટે બે મહત્વપૂર્ણ પ્રશ્નો ઊભા કરે છે, અર્થાત્ (i) શું અભિયોગ પક્ષના કેસ પર શંકા વ્યક્ત કરવા માટે ઘટનાસ્થળ સંબંધિત કોઈ વિવાદ છે કે કેમ અને (ii) દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો પસાર કરવા માટે મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા આપવામાં આવેલું મૌખિક તેમજ લેખિત કોઈ પણ મરણોત્તર નિવેદન વિશ્વસનીય અને

સત્યવાદી છે કે કેમ.

૯. શરૂઆત કરવા માટે, આપણે નોંધી શકીએ કે બચાવ પક્ષે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ સમક્ષ એવી દલીલો રજૂ કરી હતી કે ઉક્ત સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા આત્મહત્યા કરવાની શક્યતાને નકારી શકાય નહીં કારણ કે તેઓ પાપની ભાવના ધરાવતા હતા કારણ કે તેઓ દારૂ પીવાની આદત ધરાવતા હતા અને તેમણે લગ્ન વિના આરોપી નંબર–૧ ને શારીરિક સંબંધ બાંધવાની પરવાનગી આપી હતી અને ઘટના સમયે તેઓ ઘરમાં એકલા હતા. આવા બચાવ માટે, ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ ૧૭:૧૫ કલાકે ૧૩:૪૫ કલાકે કથિત રીતે બનેલી ઘટના માટે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૨૩ અને ૧૧૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે આરોપી નં. ૪ – સુશ્રી મધુબેન દ્વારા મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેન અને અન્ય ત્રણ સામે દાખલ કરવામાં આવેલી એક ફરીયાદ આંક–૪૫ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલશ્રી લખલાણીએ આ બચાવ પર અમારી સમક્ષ ગંભીરતાપૂર્વક ભાર મૂક્યો ન હતો અને તેથી, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા આત્મહત્યા કરવાની શક્યતા પ્રશ્નની બહાર છે. તે જ રીતે, તબીબી પુરાવા સૂચવે છે કે આ આકસ્મિક ઈજાઓનો કેસ નથી. આમ, આપણી પાસે માત્ર એક જ વિકલ્પ બચે છે જે મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેનનું હોમીસાઈડલ (સાપરાધ મનુષ્યવધ/ગુનાહિત) મૃત્યુ છે. અન્યથા પણ, પી.ડબલ્યુ.૧– સુશ્રી શકુંતલાબેન રતનભાઈ, પી.ડબલ્યુ.૨–ડૉ. ગોવિંદભાઈ દેસાઈ, પી.એમ. નોટ આંક–૧૮ અને ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું આંક–૧૩

ના પુરાવા દર્શાવે છે કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનનું સાપરાધ મનુષ્યવધ મૃત્યુ થયું હતું એટલે કે દાઝવા અને તેની ગૂંચવણોના પરિણામે શૉકને કારણે મૃત્યુ થયું હતું. તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા હકારાત્મક જવાબ આપવામાં આવેલા મુદ્દા નં. ૧ ને ચર્ચા માટે વધુ આગળ લઈ જવાની જરૂર નથી.

૧૦. વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી સોનીની દલીલો સાંભળ્યા પછી, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે અભિયોગ પક્ષનો કેસ છે કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનને આગ લગાડવાની ઘટના શ્રી હરસન લાખાના નવા બાંધકામ હેઠળના મકાનમાં બની હતી અને તેની સામે, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલશ્રી લખલાણીએ દલીલ કરી હતી કે ઘટનાસ્થળ નવું બાંધકામ હેઠળનું મકાન નથી પરંતુ તે શ્રી હરસન લાખાનું રહેણાંક મકાન છે જ્યાં ઘટના બની હતી. પી.ડબલ્યુ.૧ – સુશ્રી શકુંતલાબેને જુબાની આપી કે ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ બપોરે આશરે ૩:૩૦ વાગ્યે, જ્યારે તેઓ તેમના ઘરમાં હતા, ત્યારે તેમણે બૂમો સાંભળી જેના પર તેઓ તેમની બહેન – સુશ્રી કપિલાબેન (મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેનના માતા) ના નવા મકાન તરફ ગયા અને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનને તેમના આખા શરીર પર દાઝવાની ઈજાઓ સાથે નવા મકાનમાં બેઠેલા જોયા. તે જ રીતે, પી.ડબલ્યુ.૧–સુશ્રી શકુંતલાબેનની જુબાની મુજબ, પી.ડબલ્યુ.૩–શ્રી મનોજભાઈ નંદુભાઈ છારાએ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ જુબાની આપી. ઉલટતપાસમાં, પી.ડબલ્યુ.૩–શ્રી મનોજભાઈ નંદુભાઈ છારાએ સ્વીકાર્યું કે શ્રી હરસન લાખાના મકાનમાંથી પોલીસે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનના

દાઝેલા કપડાં રિકવર કર્યા હતા અને શ્રી હરસન લાખાના રહેણાંક મકાનમાં પંચનામું લખવામાં આવી રહ્યું હતું. ઉક્ત સાક્ષીએ નકાર્યું કે તેઓ શ્રી હરસન લાખાના નવા બાંધકામ હેઠળના મકાનમાં ગયા ન હતા. પી.ડબલ્યુ.૫ – શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારા, જેઓ મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેનના ભાઈ થાય છે, તેમણે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ જુબાની આપી કે જ્યારે તેઓ બપોરે ૩:૩૦ વાગ્યે તેમના જૂના મકાનમાં આરામ કરી રહ્યા હતા, ત્યારે તેમણે “બચાવો બચાવો” ની બૂમો સાંભળી જેના પર તેમણે તેમના નવા મકાન તરફ જોયું અને ત્યાં ગયા અને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનને દાઝેલી સ્થિતિમાં જોયા. ઉલટતપાસમાં, તેમણે જુબાની આપી કે ઘટનાની તારીખે રાત્રે ૯:૦૦ થી ૧૦:૦૦ વાગ્યાની આસપાસ પોલીસ તેમના રહેણાંક મકાને આવી હતી અને પોલીસ તેમના રહેણાંક મકાનમાં દોઢ કલાક સુધી રહી હતી. પી.ડબલ્યુ.૫– શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારાએ સ્વીકાર્યું કે આ જગ્યાએ પોલીસે પંચનામું તૈયાર કર્યું હતું. વળી, બીજા દિવસે, બપોરે આશરે ૧૩:૩૦ વાગ્યે, પોલીસ તેમના રહેણાંક મકાને આવી હતી અને તેમના રહેણાંક મકાનમાં પંચનામું તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું અને પંચનામું બનાવતી વખતે, પોલીસે રહેણાંક મકાનમાંથી રજાઈ, મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેનના દાઝેલા કપડાંના ટુકડા, ટમ્બલર વગેરે રિકવર કર્યા હતા. પી.ડબલ્યુ.૫ દ્વારા એ પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે પંચનામું બનાવવા માટે ઘટનાની તારીખની રાત્રે તેમના દ્વારા પોલીસને ઘટનાસ્થળ બતાવવામાં આવ્યું હતું. પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ ના પુરાવાની ઝીણવટભરી તપાસ પરથી, એવું અનુમાન કરી શકાય છે કે

પોલીસે શ્રી હરસન લાખાના રહેણાંક મકાનમાં બેસીને પંચનામું બનાવ્યું હતું અને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનના દાઝેલા કપડાંના ટુકડા અને અન્ય મુદ્દામાલ તેમના રહેણાંક મકાનમાંથી રિકવર કરવામાં આવ્યો હતો. રેકોર્ડ પર સપાટી પર આવેલા પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લેતાં, ઘટનાસ્થળ નવું બાંધકામ હેઠળનું મકાન છે તે અંગેનો અભિયોગ પક્ષનો કેસ સ્વીકારી શકાતો નથી. વધુમાં, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનનું નિવેદન આંક–૩૦ સૂચવે છે કે ઘટનાની તારીખે બપોરે ૧૨:૦૦ વાગ્યે, આરોપી નંબર–૧ મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેનના ઘરે આવ્યા હતા અને તે ગયા પછી, તેઓ તેમના ઘરમાં એકલા હતા. રહેણાંક મકાન અને નવા બાંધકામ હેઠળના મકાન વચ્ચે કોઈ ભેદ નથી. ઉક્ત નિવેદનમાં, ઘટનાસ્થળને "મારું ઘર" તરીકે ઉલ્લેખવામાં આવ્યો છે. ઉક્ત નિવેદનમાં, બે જગ્યાએ એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન તેમના ઘરમાં એકલા હતા. નિવેદન આંક–૩૦ એવું કહેતું નથી, જેવું કે પી.ડબલ્યુ.૧– સુશ્રી શકુંતલાબેને જુબાની આપી હતી, કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેને તેમને કહ્યું હતું કે તેઓ બપોરે ૩:૩૦ વાગ્યે તેમના નવા મકાનમાં કુદરતી હાજતે જવા ગયા હતા. નોંધનીય છે કે, પી.ડબલ્યુ.૧૪– ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિત – સી.એમ.ઓ., સિવિલ હોસ્પિટલ સમક્ષના નિવેદનમાં અને પી.ડબલ્યુ. ૯– ઝાહેદ હુસૈન ગુલામ હુસૈનને પી.ડબલ્યુ. ૧૪– ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિત દ્વારા આપવામાં આવેલી વર્ધી આંક–૩૨ માં પણ, ઘટનાસ્થળ પછી ભલે તે રહેણાંક હોય કે નવું બાંધકામ હેઠળનું મકાન હોય, તેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી. અભિયોગ

પક્ષના કેસ મુજબ, મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેને પી.ડબલ્યુ.૧૨–શ્રી ઉદેસિંહ કરશનભાઈ વાઘેલા – એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ નિવેદન આંક–૪૨ આપ્યું હોવાનું કહેવાય છે. ઉક્ત સાક્ષીની ઉલટતપાસમાં, એ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે પ્રશ્ન નં. ૧૦ માં નોંધાયેલા જવાબ મેળવવા માટે, તેમણે મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેન પાસેથી પુનરાવર્તિત સ્પષ્ટતાઓ મેળવવી પડી હતી. એવું લાગે છે કે પ્રશ્ન નં. ૧૦ માં સ્પષ્ટતા મેળવવા માટે કયા પ્રશ્નો પૂછવામાં આવ્યા હતા તે અંગે કોઈ નોંધ બનાવવામાં આવી નથી. તે સ્વીકારવામાં આવે છે કે પ્રશ્ન નં. ૧૦ માં, મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેન પાસેથી સ્પષ્ટતા માગવામાં આવ્યા પછી જવાબ "જ્યારે હું બપોરે ૩:૩૦ વાગ્યે મારા ઘરમાં બંગલામાં એટલે કે છત વગરના મારા ઘરમાં એકલા હતા" ત્યારે આપવામાં આવ્યો હતો. પી.ડબલ્યુ.૧૨ ની જુબાની મુજબ, પ્રશ્ન નં. ૧૦ માં આપવામાં આવેલા જવાબો માટે સ્પષ્ટતા માટે ૩ થી ૪ પ્રશ્નો પૂછવામાં આવ્યા હતા. વધુમાં, આંક–૪૨ એ પી.ડબલ્યુ.૧૨ દ્વારા નોંધવામાં આવેલું મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનનું નિવેદન છે. આંક–૪૨ માં, પ્રશ્ન નં. ૮ એ છે "ઘટના ક્યારે અને ક્યાં બની?" આ પ્રશ્નનો જવાબ "રહેણાંક મકાનમાં" છે. પ્રશ્ન નં. ૧૦ એ છે "ઘટનાની વિગતો જણાવો". લખાયેલો જવાબ છે "આજે ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ જ્યારે હું બપોરે ૩:૩૦ વાગ્યે મારા ઘરમાં એકલા હતા અને જ્યારે હું બંગલામાં એટલે કે છત વગરના મારા ઘરમાં પેશાબ કરવા ગઈ, ત્યારે અચાનક પાંચ વ્યક્તિઓ ત્યાં આવ્યા અને કેરોસીન .....".

૧૧. આમ, પ્રશ્ન નં. ૧૦ માં આપવામાં આવેલા જવાબ પરથી જોવા મળશે કે તે રહેણાંક મકાન અને નવા બાંધકામ હેઠળના મકાન વચ્ચે ભેદ પાડે છે. મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેનના મતે, ઘટના નવા બાંધકામ હેઠળના મકાનમાં બની હતી. પી.ડબલ્યુ.૧૨– શ્રી ઉદેસિંહ કરશનભાઈ વાઘેલાએ સ્પષ્ટપણે જુબાની આપી છે કે પ્રશ્ન નં. ૧૦ નો જવાબ, ઉપર પુનઃઉત્પાદિત કર્યા મુજબ, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન પાસેથી સ્પષ્ટતા માંગ્યા પછી આપવામાં આવ્યો હતો અને તે કારણસર, પ્રશ્ન નં. ૧૦ માં આપવામાં આવેલા જવાબો માટે સ્પષ્ટતા માટે ૩ થી ૪ પ્રશ્નો પૂછવામાં આવ્યા હતા અને તે, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન શું કહેવા માંગતા હતા તે લખવા માટે પી.ડબલ્યુ.૧૨ દ્વારા પ્રશ્ન નં. ૧૦ માટે આપવામાં આવેલા જવાબોનું તેમની પોતાની રીતે અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું હતું. નોંધનીય છે કે, સુશ્રી ગીતાબેનની સ્પષ્ટતા મેળવવા માટે પૂછવામાં આવેલા પ્રશ્નો રેકોર્ડનો ભાગ બનતા નથી કારણ કે તે એક્ઝિબિટ–૪૨ માં નોંધવામાં આવ્યા નથી. આમ, જોવા મળશે કે એક્ઝિબિટ–૪૨ માં જ, ઘટનાસ્થળ તરીકે બે જગ્યાઓ દર્શાવવામાં આવી છે, એક રહેણાંક મકાન અને બીજી બાંધકામ હેઠળની નવી ઇમારત. પી.ડબલ્યુ.૫ – શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારાના પુરાવા, જેઓ મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેનના ભાઈ થાય છે, સૂચવે છે કે રહેણાંક મકાનમાં પંચનામું બનાવવામાં આવ્યું હતું અને રહેણાંક મકાનમાંથી જ મુદ્દામાલના લેખો પણ રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા જે ઘટનાસ્થળ અંગેના અભિયોગ પક્ષના કેસ સાથે અસંગત છે. તેથી, આવા પુરાવા ઘટનાસ્થળ નવું બાંધકામ હેઠળનું મકાન હોવા

અંગે ગંભીર શંકા ઊભી કરશે અને એવું કહી શકાય નહીં કે શ્રી હરસન લાખાનું રહેણાંક મકાન એ જગ્યા ન હતી જ્યાં ઘટના બની હતી. તેથી, અભિયોગ પક્ષ દ્વારા પ્રોજેક્ટ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે તે મુજબ ઘટનાસ્થળને વાજબી નિશ્ચિતતા સાથે સ્વીકારી શકાતું નથી.

૧૨. હવે, આ આપણને ઘટના બનવા પર વિચાર કરવા તરફ દોરી જાય છે. તેને સાબિત કરવા માટે, મરણોત્તર નિવેદનો છે, લેખિત તેમજ મૌખિક. લેખિત મરણોત્તર નિવેદનો એક્ઝિબિટ–૩૦, ૪૨, પી.ડબલ્યુ.૧૪ સમક્ષ આપવામાં આવેલું અને કેસ પેપર્સ એક્ઝિબિટ–૫૩ માં નોંધાયેલું નિવેદન તેમજ કેસ પેપર એક્ઝિબિટ–૫૪ માં નિવેદન ઉપલબ્ધ છે. મૌખિક મરણોત્તર નિવેદનો એ પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ સમક્ષ આપવામાં આવેલા નિવેદનો છે.

૧૩. મરણોત્તર નિવેદનોની કિંમતનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે, દરેક મરણોત્તર નિવેદનને વિચારણા માટે લેતા પહેલા, આપણે પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ ના પુરાવામાંથી ઉભરી આવતા અભિયોગ પક્ષના કેસને સંક્ષિપ્તમાં રજૂ કરીશું. આપણે એ પણ રજૂ કરીશું કે ઘટનાસ્થળે કોણ પહોંચ્યું હતું અને અભિયોગ પક્ષના સાક્ષી નં. ૧, ૩ અને ૫ અથવા તેમાંથી કોઈની વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે દરેક સાક્ષી દ્વારા શું જોવામાં આવ્યું હતું અને ઘટના પછી એટલે કે એ

સમયગાળા દરમિયાન જ્યારે તેણીએ મરણોત્તર નિવેદનો, મૌખિક તેમજ લેખિત આપ્યા હોવાનું કહેવાય છે તે દરમિયાન મૃતક—સુશ્રી ગીતાબેનની સ્થિતિ શું હતી.

૧૪. અભિયોગ પક્ષના કેસની શરૂઆત પી.ડબલ્યુ.૧ – સુશ્રી શકુંતલાબેન રતનભાઈના નિવેદનથી થઈ, જેઓ મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેનના માસી થાય છે, અને તેમનો પુરાવો એક્ઝિબિટ–૧૧ ની નીચે નોંધવામાં આવ્યો છે. જ્યાં સુધી તેમના પુરાવાનો સંબંધ છે, તેમના દ્વારા એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સિવિલ હોસ્પિટલના રસ્તા પર, તેમણે મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેનને પૂછ્યું કે શું થયું હતું અને સુશ્રી ગીતાબેને તેમને કહ્યું હોવાનું કહેવાય છે કે બપોરે ૧૨:૦૦ વાગ્યે, આરોપી નંબર–૧ – શ્રી રાજેશ નાથિયા તેમની પાસે આવ્યા હતા અને તેમને મૂવી જોવા જવા માટે ૩:૩૦ વાગ્યે તૈયાર થવા કહ્યું હતું જેનો ઉક્ત સુશ્રી ગીતાબેને નકાર કર્યો હતો અને તેથી આરોપી નંબર–૧ ગુસ્સે થઈને પાછા ફર્યા હતા. ત્યારબાદ, ૩:૩૦ વાગ્યે, તેઓ પેશાબ કરવા માટે તેમના નવા મકાનમાં ગયા હતા અને આરોપી નંબર–૧ – શ્રી રાજેશ નાથિયા શ્રી પ્રભાત, શ્રી અનિલ, સુશ્રી મધુ અને સુશ્રી માણેકબેન એટલે કે આરોપી નં. ૨ થી ૫ સાથે નવા મકાનમાં દીવાસળી લઈને આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ આરોપી નંબર–૧ એ તેમની આંખો પર કપાસની પટ્ટી બાંધી દીધી હતી અને બાકીના ચાર આરોપીઓમાંથી એકે તેણી પર કેરોસીન છાંટ્યું હતું અને આરોપી નંબર–૧– શ્રી રાજેશ નાથિયાએ તેણીને આગ લગાડી દીધી હતી. તેમની જુબાનીની આકારણી

પરથી, એ જોઈ શકાતું હતું કે પી.ડબલ્યુ.૧ બપોરે ૩:૩૦ વાગ્યે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનના નવા મકાનમાં ગયા હતા અને તેમને નવા મકાનમાં તેમના આખા શરીર પર દાઝેલી ઈજાઓ સાથે બેઠેલા જોયા હતા અને દરમિયાનમાં, એક શ્રી જયચંદ આવ્યા હતા અને એમ્બ્યુલન્સ વાન બોલાવવામાં આવી હતી અને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનને સિવિલ હોસ્પિટલ ખસેડવામાં આવ્યા હતા. અહીં એ નોંધવું સંબંધિત છે કે ઘટનાસ્થળે, પી.ડબલ્યુ.૧ એ મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનને પૂછ્યું ન હતું કે તેમને શું થયું હતું. પી.ડબલ્યુ.૧ એ મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન સાથે સિવિલ હોસ્પિટલ ગયા હતા અને ઇમરજન્સી વોર્ડમાં, પી.ડબલ્યુ.૯ – શ્રી ઝાહેદ હુસૈન ગુલામહુસૈન – ફરજ પરના કોન્સ્ટેબલે ઘટના વિશે માહિતી મેળવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. ઉક્ત સાક્ષીએ જુબાની આપી ન હતી કે તેઓ ઘટના વિશે માહિતી મેળવવામાં સફળ થયા હતા અને સ્વાભાવિક રીતે જ, પી.ડબલ્યુ.૯ પાસે જૂઠું બોલવાનું કોઈ કારણ નથી અને જો સિવિલ હોસ્પિટલના રસ્તા પર એમ્બ્યુલન્સ વાનમાં મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા પી.ડબલ્યુ.૧ ને કહેવામાં આવ્યું હોત, તો જો મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા તેમને કહેવામાં આવ્યું હોત તો પી.ડબલ્યુ.૧ ચોક્કસપણે પી.ડબલ્યુ.૯ ને ઘટના વિશે જણાવત. અહીં એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે નિવેદન એક્ઝિબિટ–૩૦ માં, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેને પી.ડબલ્યુ.૧ – સુશ્રી શકુંતલાબેનનો બિલકુલ ઉલ્લેખ કર્યો નથી પરંતુ, તેમણે બે વ્યક્તિઓના નામ આપ્યા છે જેઓ અગાઉ ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા હતા અને તે વ્યક્તિઓ શ્રી અશોક બચુ અને સુશ્રી સુનિયા બચુ હતા અને અન્યનો ઉલ્લેખ

'વગેરે' તરીકે કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૫. પી.ડબલ્યુ.૩– શ્રી મનોજભાઈ નંદુભાઈ છારા, કે જેમની સમક્ષ મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેને મૌખિક નિવેદન આપ્યું હોવાનું કહેવાય છે, તેઓ પી.ડબલ્યુ.૧– સુશ્રી શકુંતલાબેનનો ઉલ્લેખ કરતા નથી કે ન તો પી.ડબલ્યુ.૫ – શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારા કે જેની સમક્ષ મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેને ઘટનાસ્થળે નિવેદન આપ્યું હોવાનું કહેવાય છે, તેઓ પી.ડબલ્યુ.૧ નો ઉલ્લેખ કરતા નથી. પી.ડબલ્યુ.૫–શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારાએ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ જુબાની આપી કે જ્યારે તેઓ તેમના રહેણાંક મકાનમાં હતા ત્યારે બપોરે આસરે ૩:૩૦ વાગ્યે તેમણે "બચાવો બચાવો" ની બૂમો સાંભળી અને તેથી તેઓ નવા મકાનની અંદર ગયા અને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનને દાઝેલી સ્થિતિમાં જોયા. તેમને પૂછતાં, તેમણે તેમને કહ્યું કે તેઓ પેશાબ કરવા આવ્યા હતા અને આરોપી નંબર–૧ – શ્રી રાજેશ નાથિયા દીવાસળી લઈને આવ્યા હતા અને તેમની આંખો પર પટ્ટી બાંધી દીધી હતી અને આરોપી નં. ૨ થી ૫ માંથી એકે તેણી પર કેરોસીન રેડ્યું હતું અને આરોપી નંબર–૧ એ દીવાસળી સળગાવી અને તેણીને આગ લગાડી દીધી હતી. ઉક્ત પી.ડબલ્યુ.૫, જેઓ મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેનના ભાઈ થાય છે, તેઓ તેણી સાથે સિવિલ હોસ્પિટલ ગયા ન હતા કે ન તો તેણીનું મૃત્યુ થાય ત્યાં સુધી તેણીના સ્વાસ્થ્ય વિશે પૂછપરછ કરવા હોસ્પિટલ ગયા હતા અથવા પાંચ વ્યક્તિઓએ તેમની બહેનને જીવતી સળગાવી દીધી છે તેવી ટેલિફોન દ્વારા

પોલીસને જાણ કરવાનું જરૂરી સમજ્યા ન હતા. પી.ડબલ્યુ.૫ નું વર્તન અકુદરતી હોવા ઉપરાંત, તેમણે આગ ઓલવવાનો કે ઈજાગ્રસ્તને મદદ કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો. તેથી, પી.ડબલ્યુ.૫ નું વર્તન ઘટનાસ્થળે તેમની હાજરીને ઓછામાં ઓછી શંકાથી મુક્ત બનાવતું નથી અને એક્ઝિબિટ–૩૦ માં નિવેદન એવું છે કે ઘટના સમયે, પી.ડબલ્યુ.૫ ઘરમાં ન હતા. તેથી, એક્ઝિબિટ–૩૦ થી સૂચવવામાં આવેલા સાક્ષીઓની હાજરી અને સાક્ષીઓના વર્તન વિશેની અસંગતતાને ધ્યાનમાં લેતા, વાજબી નિશ્ચિતતા સાથે કહી શકાય નહીં કે પી.ડબલ્યુ.૫ ઘટનાસ્થળે હાજર હતા અને તે, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા તેમને ઘટના વિશે કંઈપણ કહેવામાં આવ્યું હતું. સારરૂપે, આપણે પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ ના પુરાવાઓમાંથી નોંધ્યું છે કે પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ માંથી કોઈએ પણ ઘટનાસ્થળે એકબીજાની હાજરી વિશે જણાવ્યું નથી અને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેને અન્ય સાક્ષીમાંથી કોઈપણ સમક્ષ તેમની હાજરીમાં આરોપીઓની સંડોવણી દર્શાવતા નિવેદનો આપ્યા નથી.

૧૬. રેકોર્ડ પરથી જોઈ શકાય છે તેમ, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેને ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ એટલે કે ઘટનાના દિવસે ૭ મરણોત્તર નિવેદનો આપ્યા હતા જે લર્નેડ એ.પી.પી. શ્રી સોની દ્વારા આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવા માટે આધાર પૂરો પાડવા માટે વિશ્વસનીય તરીકે રજૂ કરવામાં આવ્યા છે જે નીચે મુજબ છે:–

મૌખિક મરણોત્તર નિવેદનો:

ક્રમાંક	સમય	કોની સમક્ષ	સ્થળ
૧	બપોરે ૩:૩૦ થી ૪:૫૦ વાગ્યા વચ્ચે	પી.ડબલ્યુ.૧–સુશ્રી શકુંતલાબેન રતનભાઈ	એમ્બ્યુલન્સ વાનમાં
૨	બપોરે આસરે ૩:૩૦ વાગ્યે એટલે કે ઘટના બન્યા પછી	પી.ડબલ્યુ.૩–શ્રી મનોજભાઈ નંદુભાઈ છારા	ઘટનાસ્થળે
૩	બપોરે આસરે ૩:૩૦ વાગ્યે એટલે કે ઘટના બન્યા પછી	પી.ડબલ્યુ.૫–શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારા	ઘટનાસ્થળે

લેખિત મરણોત્તર નિવેદનો:

ક્રમાંક	સમય	કોની સમક્ષ	સ્થળ
૧	૪:૫૦ વાગ્યે	પી.ડબલ્યુ.૧૪–ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિત (એક્ઝિબિટ–૫૩ – તબીબી ઈતિહાસના સ્વરૂપમાં)	સિવિલ હોસ્પિટલમાં

૨	૬:૦૦ થી ૮:૨૫ વાગ્યા વચ્ચે	પી.ડબલ્યુ.૮–શ્રી કરણસિંહ ગુલાબસિંહ	સિવિલ હોસ્પિટલમાં
૩	૧૯:૪૫ થી ૨૦:૪૫ વચ્ચે	પી.ડબલ્યુ.૧૨–શ્રી ઉદેસિંહ કરશનભાઈ વાઘેલા – એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ	સિવિલ હોસ્પિટલમાં
૪	૬:૩૦ વાગ્યે	મેડિકલ ઓફિસર/સ્ટાફ નર્સ સમક્ષ (એક્ઝિબિટ–૫૪).	સિવિલ હોસ્પિટલમાં

૧૮. કોઈપણ મરણોત્તર નિવેદનની વિશ્વસનીયતા અને સત્યતા ધ્યાનમાં લેતા પહેલા, આપણે ઘટના પછી તરત જ અને ઉપરોક્ત જણાવ્યા મુજબ નિવેદનો આપ્યા હોવાનું કહેવાય છે તે સમયગાળા દરમિયાન મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેનની શારીરિક અને માનસિક સ્થિતિ રેકોર્ડ પર મૂકીશું. કોઈપણ અભિયોગ પક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા, ખાસ કરીને પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ દ્વારા એવું જુબાની આપવામાં આવ્યું નથી કે જ્યારે મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેને ઘટના વિશે ખુલાસો કર્યો ત્યારે તેઓ સભાન હતા અને ઘટના વિશે કંઈક કહેવા માટે મનની યોગ્ય સ્થિતિમાં હતા. તબીબી કાગળો પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે મૃતક – સુશ્રી ગીતાબેન ૯૦% દાઝી ગયા હતા અને ગરદન તથા ચહેરા પર ગંભીર દાઝવાની ઈજાઓ હતી. નોંધનીય છે કે, પી.ડબલ્યુ.૧૨–એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નિવેદન એક્ઝિબિટ–૪૨ નોંધતા પહેલા દર્દીની સારવાર કરતા ડૉક્ટર અથવા સ્ટાફ નર્સનો સંપર્ક કરવામાં આવ્યો ન હતો અને વધુમાં, ઉક્ત સાક્ષીએ ૬:૩૫ વાગ્યા

પછી દર્દીની માનસિક અને શારીરિક સ્થિતિમાં જો કોઈ ફેરફાર થયો હોય તો તે અંગે ડૉક્ટરનું પ્રમાણપત્ર મેળવવાનું જરૂરી માન્યું ન હતું અને તેમણે નિવેદન એક્ઝિબિટ–૪૨ નોંધવાનું શરૂ કર્યું હતું. યાદી એક્ઝિબિટ–૪૧ ની તપાસ પરથી, તેમાં નોંધાયેલું સમર્થન સૂચવે છે કે:

"૧૮.૦૬.૧૯૯૨   દર્દી સભાન છે."

૬:૩૫ વાગ્યે.

૧૯. મરણોત્તર નિવેદન એક્ઝિબિટ–૪૨ પરથી એવું લાગે છે કે પી.ડબલ્યુ.૧૨ એ ૧૯:૪૫ કલાકે નિવેદન નોંધવાનું શરૂ કર્યું અને ૨૦:૪૫ કલાકે સમાપ્ત કર્યું. જ્યારે દર્દી ૧લા, ૨જા અને ૩જા ડિગ્રીના ૯૦% દાઝેલા હતા અને કેસ પેપર્સ એક્ઝિબિટ–૫૪ મુજબ જેમની સામાન્ય સ્થિતિ નબળી હતી, ત્યારે ૬:૩૫ વાગ્યાથી આશરે ૨૦:૪૫ વાગ્યા સુધી દર્દીની માનસિક અને શારીરિક સ્થિતિ વિશે જાણવા માટે તેમના દ્વારા કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો. કેસ પેપર્સ એક્ઝિબિટ–૫૪ પરથી, એવું લાગે છે કે હોસ્પિટલમાં મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનને દાખલ કર્યા ત્યારથી, ૨૨.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ સવારે ૭:૩૦ વાગ્યે તેઓ ઈજાઓને કારણે મૃત્યુ પામ્યા ત્યાં સુધી તેમની સ્થિતિમાં થોડો પણ સુધારો થયો ન હતો. તે જ સમયે અથવા તેની આસપાસ, પી.ડબલ્યુ.૮ એ મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની ફરિયાદ નોંધી જે અંતે મરણોત્તર નિવેદન એક્ઝિબિટ–૩૦ તરીકે

સ્વીકારવામાં આવી. તે નોંધવું યોગ્ય છે કે એક્ઝિબિટ–૩૦ માં ત્રણ જગ્યાએ મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની અંગૂઠાની છાપ હોવાનું મનાય છે જ્યારે એક્ઝિબિટ–૪૨ માં એક જગ્યાએ મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની અંગૂઠાની છાપ હોવાનું મનાય છે. લર્નેડ ટ્રાયલ જજે જોયું અને જાણ્યું કે આ તમામ અંગૂઠાની છાપો નગ્ન આંખોથી તદ્દન સ્પષ્ટ જોઈ શકાતી હતી. પી.ડબલ્યુ.૧૪ –ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિતના મતે, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનના બંને હાથ નખથી ખભા સુધી ૧૮% સંપૂર્ણપણે દાઝેલા હતા અને એક ડિગ્રી કરતા ઓછી દાઝેલા હોય તો હાથ પરની રેખાઓ અદ્રશ્ય થઈ જાત અને દર્દીના બંને હાથ પર એક ડિગ્રીથી ત્રણ ડિગ્રી વચ્ચે દાઝેલા હતા. લર્નેડ ટ્રાયલ જજે એક્ઝિબિટ–૩૦ અને ૪૨ પર મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની અંગૂઠાની છાપોને બિલોરી કાચ (મેગ્નિફાઇંગ ગ્લાસ) વડે તપાસી અને જાણ્યું કે નિવેદન એક્ઝિબિટ–૩૦ અને ૪૨ પર મેળવેલી અંગૂઠાની છાપોમાં અંગૂઠાની રેખાઓ સ્પષ્ટપણે દ્રશ્યમાન છે. જ્યારે, પી.ડબલ્યુ.૧૪ – ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિતના મતે, હાથ પરની ઈજાઓ એવી હતી કે દર્દીના અંગૂઠાની સ્પષ્ટ છાપ શક્ય ન હતી.

૨૦. મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની ઉપરોક્ત સ્થિતિ લર્નેડ ટ્રાયલ જજ દ્વારા નોંધવામાં આવી છે અને તેમના ચુકાદામાં ખૂબ જ વિગતવાર રીતે તેના પર ચર્ચા પણ કરવામાં આવી છે. જ્યારે જરૂરી હશે ત્યારે આપણે આ પાસા અને તેની અસર તેમજ મરણોત્તર નિવેદનોની વિશ્વસનીયતા પર પાછા ફરીશું.

૨૧. હવે, આપણે દરેક મરણોત્તર નિવેદનને હાથ પર લઈશું જેથી સંબંધિત પક્ષકારોના વકીલો દ્વારા બાર સમક્ષ કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અન્ય અભિયોગ પક્ષના સાક્ષીઓ, આસપાસની પરિસ્થિતિઓ, સંબંધિત સમયે મૃતકની સ્થિતિ, તબીબી પુરાવા, મૃતક દ્વારા કરવામાં આવેલા નિવેદનની સત્યતા અને મૃતકને પડાવાયેલા હોવાની શક્યતા છે કે નહીં તે સાથે, ૭ મરણોત્તર નિવેદનોમાંથી કયા પર વિશ્વાસ કરવો જોઈએ તેની તપાસ કરી શકીએ.

૨૨. મરણોત્તર નિવેદનો એક્ઝિબિટ–૩૦ અને ૪૨ ની આકારણી પરથી, આપણે ફરિયાદ એક્ઝિબિટ–૩૦ અને મરણોત્તર નિવેદન એક્ઝિબિટ–૪૨ માં નીચેનો તફાવત નોંધ્યો છે:–

પી.ડબલ્યુ.૮– શ્રી કરણસિંહ ગુલાબસિંહ દ્વારા નોંધાયેલી ફરિયાદ એક્ઝિબિટ–૩૦	**પી.ડબલ્યુ.૧૨ – શ્રી ઉદેસિંહ કરશનભાઈ વાઘેલા દ્વારા નોંધાયેલું મરણોત્તર નિવેદન એક્ઝિબિટ–૪૨**
આંખો પર પટ્ટી બાંધવામાં આવી હતી	આંખો પર પટ્ટીનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી.
નવા મકાનમાં ઘટના બની હોવાનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી.	ઘટના નવા મકાનમાં બની હોવાનું કહેવાય છે.
સમગ્ર ફરિયાદમાં મૃતક નવા મકાનમાં	મૃતક કુદરતી હાજતે જવા માટે નવા

કુદરતી હાજતે ગયા હતા તેનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી.	મકાનમાં ગયા હતા.
પકડી રાખવાની થિયરી ફરિયાદમાં વર્ણવવામાં આવી છે	મરણોત્તર નિવેદનમાં પકડી રાખવાની વાર્તા સંપૂર્ણપણે ગાયબ છે.
આરોપી નંબર–૧ – શ્રી રાજેશ નાથિયા દ્વારા ભૂતકાળમાં ધમકી આપવામાં આવી હોવાની હકીકત ગાયબ છે.	પ્રશ્ન નં. ૧૪ માં આરોપી નંબર–૧ – શ્રી રાજેશ નાથિયા દ્વારા ભૂતકાળમાં આપવામાં આવેલી ધમકીનો ઉલ્લેખ છે કે તે તેણીને આગ લગાડી દેશે.

૨૩. તે જ રીતે, સિવિલ હોસ્પિટલમાં સંબંધિત ડૉક્ટર સમક્ષ આપવામાં આવેલા મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેનના નિવેદનની આકારણી પરથી, એવું નોંધવામાં આવે છે કે પી.ડબલ્યુ.૧૪ દ્વારા લખાયેલા કેસ પેપર્સ એક્ઝિબિટ–૫૩ માં વાંચવામાં આવે છે "દર્દી પોતે આપેલો ઈતિહાસ કે "મારી સગાઈ નક્કી થઈ ગઈ છે. રાજેશ નાથિયા નામના તે છોકરા અને તેના અન્ય ચાર મિત્રો (સુશ્રી મધુ, સુશ્રી માણેક, શ્રી અનિલ અને શ્રી પ્રભાત) એ મારા પર કેરોસીન રેડ્યું અને દીવાસળી સળગાવીને મને બાળી નાખી." કેસ પેપર્સ એક્ઝિબિટ–૫૩ બપોરે ૪:૫૦ વાગ્યે તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા અને સુશ્રી ગીતાબેનને ૫:૦૫ વાગ્યે યુનિટમાં ખસેડવામાં આવ્યા હતા. કેસ પેપર્સ એક્ઝિબિટ–૫૪ સૂચવે છે કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન સભાન હતા અને તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલો ઈતિહાસ કથિત ઈતિહાસ હતો "મારા 'પરણેતર' (ભાવિ પતિ) સાથે ઝઘડો થવાથી, તેણે

૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ બપોરે ૩:૩૦ વાગ્યે છારા નગર, અમદાવાદ ખાતે કેરોસીન રેડીને મને બાળી નાખી." નિવેદન એક્ઝિબિટ–૫૪ માં આરોપીનું નામ આપવામાં આવ્યું નથી કે એવું પણ સૂચવવામાં આવ્યું નથી કે આ ઘટનામાં એક કરતાં વધુ વ્યક્તિઓ સંડોવાયેલા હતા. માત્ર 'પરણેતર' (ભાવિ પતિ) નો ઉલ્લેખ છે. કેસ પેપર એક્ઝિબિટ–૫૩ અને ૫૪ માં ફરજ પરના ડૉક્ટરો દ્વારા નોંધવામાં આવેલા અને મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા આપવામાં આવેલા બંને નિવેદનો બપોરે ૪:૫૦ થી ૬:૦૦ વાગ્યાની વચ્ચે આપવામાં આવ્યા હતા. જ્યાં સુધી કેસ પેપર એક્ઝિબિટ–૫૪ માં મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનના નિવેદનનો સંબંધ છે, જે વ્યક્તિ સમક્ષ નિવેદન આપવામાં આવ્યું હોવાનું કહેવાય છે, અર્થાત્ યુનિટના ડૉક્ટર અથવા સ્ટાફ નર્સ, તેમની તપાસ કરવામાં આવી નથી.

૨૪. આ તબક્કે, આપણે જોયું છે કે પી.ડબલ્યુ.૧૪– ડૉ. દિગાંત કાલિદાસ દીક્ષિત દ્વારા જુબાની આપવામાં આવી હતી કે જ્યારે મૃતક– સુશ્રી ગીતાબેનને હોસ્પિટલમાં લાવવામાં આવ્યા હતા ત્યારથી જ તેમની સામાન્ય સ્થિતિ નબળી હતી. પી.ડબલ્યુ.૧૪ ના મતે, દાઝવાને કારણે, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન કાર્બન ડાયોક્સાઇડ અને કાર્બન મોનોક્સાઇડ શ્વાસમાં લેશે જેના કારણે લોહીમાં અશુદ્ધિ આવશે અને માનવ શરીરમાં ૨/૩ ભાગનું લોહી મગજમાં જાય છે અને તેની અશુદ્ધિને કારણે દર્દીની માનસિક અભિમુખતા પ્રભાવિત થશે. પી.ડબલ્યુ.૧૪ તેમના પુરાવામાં એવું જણાવતા નથી કે કાર્બન ડાયોક્સાઇડ અને કાર્બન

મોનોક્સાઇડ શ્વાસમાં લીધેલા દર્દીની માનસિક અભિમુખતા પ્રભાવિત થાય તે પહેલાં કેટલો સમય લાગશે. હાથ પરના કેસમાં, પી.ડબલ્યુ.૧૪ દ્વારા દર્દીની તપાસ કરવામાં આવી ત્યાં સુધીમાં લગભગ ૧ કલાક ૨૦ મિનિટનો સમય લાગ્યો હોવાનું દેખાય છે. મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની સામાન્ય સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, પી.ડબલ્યુ.૧૪ ને આપવામાં આવેલા જવાબો, ઉપર પુનઃઉત્પાદિત કર્યા મુજબ અને કેસ પેપર્સ એક્ઝિબિટ–૫૪ માં અન્ય ડૉક્ટર/સ્ટાફ નર્સને આપવામાં આવેલો ઈતિહાસ પણ દર્શાવે છે કે પી.ડબલ્યુ.૧૪ સમક્ષ, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેને પાંચ આરોપીઓના નામ આપ્યા હતા જ્યારે અન્ય ડૉક્ટર/સ્ટાફ નર્સને તેમણે ફક્ત તેમના ભાવિ પતિ એટલે કે આરોપી નંબર–૧ નું નામ આપ્યું હતું. મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની આ માનસિક સ્થિતિ અથવા અવસ્થા જ્યારે તેમણે પી.ડબલ્યુ.૧૪ અને અન્ય ડૉક્ટર/સ્ટાફ નર્સ સમક્ષ આવા નિવેદનો આપ્યા ત્યારે તેમની માનસિક અભિમુખતા વિશે શંકા ઊભી કરશે. આ સંજોગોમાં, પી.ડબલ્યુ.૧૪ ને ભલે ખબર હતી કે તેઓ મેડિકલ–લીગલ કેસની તપાસ કરી રહ્યા છે અને દર્દીની સભાનતા અને માનસિક અભિમુખતાની સ્થિતિ વિશે નોંધ બનાવવી તેમની ફરજનો એક ભાગ હતો, તેમ છતાં એક્ઝિબિટ–૫૩ માં તે કરવામાં આવ્યું નથી. તેથી, આપણા મતે, સભાનતા અને માનસિક સ્થિતિ વિશેની નોંધ એ વાતની ખાતરી આપશે કે દર્દી સભાન હતા અને માનસિક રીતે ફિટ હતા અને નિવેદન આપવા માટે સક્ષમ હતા.

૨૫. અહીં અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, આપણે પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ સમક્ષ મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા આપવામાં આવેલા મૌખિક મરણોત્તર નિવેદનોની વિચારણા કરી છે અને આપણે જોયું છે કે પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ માંથી કોઈ પણ ઘટનાસ્થળે એકબીજાની હાજરી વિશે જણાવતા નથી અને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેને અન્ય સાક્ષીમાંથી કોઈપણ સમક્ષ તેમની હાજરીમાં આરોપીઓની સંડોવણી દર્શાવતા નિવેદનો આપ્યા નથી. તેથી, પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ ના પુરાવાઓ, તેમની હાજરી અને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા તેમાંથી કોઈપણ સમક્ષ આવું નિવેદન કરવામાં આવ્યું હોવા અંગે આપણા મનમાં કોઈ વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતા નથી. આ તબક્કે, લર્નેડ વરિષ્ઠ વકીલશ્રી લખલાણી દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતને ધ્યાનમાં લેવી પણ યોગ્ય છે કે ભૌતિક સાક્ષીઓને અભિયોગ પક્ષ દ્વારા જાણી જોઈને છુપાવવામાં આવ્યા છે. નિવેદન એક્ઝિબિટ–૩૦ માં, એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે બચાવવા માટે બૂમો પાડવા પર, પડોશીઓ અર્થાત્ શ્રી અશોક બચુ અને સુશ્રી સુનિયા બચુ વગેરે ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા હતા. એક્ઝિબિટ–૩૦ પરથી એવું લાગે છે કે ઘટના પછી શ્રી અશોક બચુ અને સુશ્રી સુનિયા બચુ કદાચ મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન પાસે સૌથી પહેલા પહોંચ્યા હતા. એક્ઝિબિટ–૩૦ માં અન્ય કોઈ વ્યક્તિનું નામ ખાસ લેવામાં આવ્યું નથી. એક્ઝિબિટ–૩૦ માં એવું પણ સૂચવવામાં આવ્યું છે કે શ્રી અશોક બચુ અને સુશ્રી સુનિયા બચુએ રજાઈ ફેંકીને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા પહેરેલા કપડાં પરની આગ ઓલવી નાખી હતી. તેથી, તે ખૂબ જ સંભવ છે કે શ્રી અશોક બચુ

અને સુશ્રી સુનિયા બચુ ઘટનાસ્થળે પહોંચનારા સૌથી પહેલા વ્યક્તિ હોવા જોઈએ કારણ કે તેમનું ઘર કથિત ઘટનાસ્થળની બિલકુલ સામે છે. આશ્ચર્યની વાત છે કે શ્રી અશોક બચુ અને સુશ્રી સુનિયા બચુના આગમનનો ચોક્કસ ઉલ્લેખ હોવા છતાં, તપાસ એજન્સીએ, તે જે કારણો સારી રીતે જાણે છે તેના માટે, ઉપરોક્ત બે વ્યક્તિઓમાંથી કોઈ પૂછપરછ કરવાનું વિચાર્યું નહીં અને ઘટના વિશે તેમના નિવેદનો નોંધ્યા નહીં. ઘટનાસ્થળ અને અપરાધીઓના મુદ્દા પર પણ, ઘટનાસ્થળે સૌથી પહેલા પહોંચનાર, ઈજાગ્રસ્તને જોનાર અને રજાઈ ફેંકીને તેની આગ ઓલવનાર હોવાથી તેઓ પ્રકાશ પાડવા માટે શ્રેષ્ઠ વ્યક્તિઓ હોત. તે જ રીતે, પી.ડબલ્યુ.૧– સુશ્રી શકુંતલાબેન રતનભાઈએ જણાવ્યું હતું કે તેઓ શ્રી નવનીતભાઈ જયંતીલાલ છારાને ઓળખતા હતા અને જ્યારે તેઓ ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા, ત્યારે તે સમયે, શ્રી નવનીતભાઈ પહેલેથી જ સુશ્રી કપિલાબેન (મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનના માતા) ના નવા મકાનમાં આવી ગયા હતા. તેથી, તેનો અર્થ એ છે કે ઉક્ત શ્રી નવનીતભાઈ પી.ડબલ્યુ.૧ અગાઉ ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા હતા. જ્યારે, પી.ડબલ્યુ.૫– શ્રી ધર્મેન્દ્ર હરસનભાઈ છારાએ નકાર્યું છે કે તેમણે ઘટનાસ્થળે શ્રી નવનીતભાઈને જોયા છે જ્યારે બંને પંચનામા એક્ઝિબિટ–૨૩ અને ૩૮ દર્શાવે છે કે તે શ્રી નવનીતભાઈ છે, જેમણે ઘટનાસ્થળ બતાવ્યું હતું. શ્રી નવનીતભાઈ ઘટનાસ્થળ વિશે કેવી રીતે જાણતા હતા તે અંગે કોઈ તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. તેથી, તપાસ એજન્સીના પક્ષે તેમનું નિવેદન નોંધવું અને તેમને સાક્ષી તરીકે ટાંકવું જરૂરી હતું. આમ, ન તો શ્રી

અશોક બચુ, સુશ્રી સુનિયા બચુ કે ન તો શ્રી નવનીતભાઈ જયંતીલાલને સાક્ષી તરીકે ટાંકવામાં આવ્યા છે કે ન તો તપાસ દરમિયાન તેમના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા છે. આપણા વિચારણા મુજબના મતે, આ તમામ સાક્ષીઓ ભૌતિક સાક્ષીઓ છે અને તેઓ ઘટનાસ્થળ અને અપરાધીઓની સંડોવણીના મુદ્દા પર પ્રકાશ પાડી શક્યા હોત. વધુમાં, આપણે નોંધ્યું છે કે આ તમામ ત્રણ વ્યક્તિઓ સ્વતંત્ર વ્યક્તિઓ હોવાનું જણાય છે, પરંતુ અભિયોગ પક્ષે પી.ડબલ્યુ.૧ ની તપાસ કરવાનું પસંદ કર્યું છે, જેઓ માસી છે, પી.ડબલ્યુ.૩, જેઓ ભત્રીજા છે, અને પી.ડબલ્યુ.૫, જેઓ મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનના ભાઈ થાય છે, છતાં સ્વતંત્ર વ્યક્તિઓ ખૂબ જ ઉપલબ્ધ હતા. તેથી, આપણે નિષ્કર્ષ પર આવી શકીએ છીએ કે અભિયોગ પક્ષે ભૌતિક સ્વતંત્ર સાક્ષીઓને છુપાવ્યા છે અને તેના હેતુને અનુકૂળ હોય તેવા સાક્ષીઓની તપાસ કરી છે.

૨૬. સમગ્ર પુરાવાઓની અમારી પુનઃ આકારણી, પુનઃ વિશ્લેષણ અને પુનઃ મૂલ્યાંકન પર, ભલે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેને ૭ મરણોત્તર નિવેદનો આપ્યા હોય, તેમ છતાં અમને લેખિત મરણોત્તર નિવેદનો એક્ઝિબિટ–૩૦, ૪૨, ૫૩ અને ૫૪ તથા પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અથવા ૫ સમક્ષ આપવામાં આવેલા મૌખિક નિવેદનોના આધારે કોઈપણ સમર્થન વગર માત્ર તેના પર જ કાર્યવાહી કરવાનું યોગ્ય અને કાનૂની જણાતું નથી. આપણે ઘણી બધી અસંગતતાઓ અને વિરોધાભાસી નિવેદનો નોંધ્યા છે જે મોટા પ્રમાણમાં એકબીજાથી ભિન્ન છે.

અમને એવું અનુમાન કરવા માટે કોઈ વિશ્વસનીય પુરાવા મળ્યા નથી કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન નિવેદન આપવા માટે માનસિક અભિમુખતાની સ્થિતિમાં હતા અને વધુમાં, મરણોત્તર નિવેદનો એક્ઝિબિટ–૩૦ અને ૭૨ પર મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની અંગૂઠાની છાપ હોવાનું નિર્ણાયક રીતે કહી શકાતું નથી, જેના બંને હાથ નખથી ખભા સુધી સંપૂર્ણપણે દાઝેલા હતા. અભિયોગ પક્ષ દ્વારા જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે મરણોત્તર નિવેદનો ન તો વિશ્વસનીય છે, ન તો સત્યવાદી છે કે ન તો કોઈપણ વધારાની સજાવટથી મુક્ત છે. લર્નેડ એ.પી.પી. શ્રી સોનીએ મરણોત્તર નિવેદનના વિષય પર વિવિધ કેસ–લૉ પર આધાર રાખ્યો છે, પરંતુ વર્તમાન કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગો તથા રેકોર્ડ પર રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓને ધ્યાનમાં રાખીને તેમના દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા કેસોમાંથી કોઈ પણ અભિયોગ પક્ષ માટે મદદરૂપ નથી. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે, બાર સમક્ષ ટાંકવામાં આવેલા કેસોમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષના કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને મરણોત્તર નિવેદન પર આધાર રાખ્યો હતો, પરંતુ રેકોર્ડ પરના પુરાવાઓની આકારણી પર, અમને એવું લાગતું નથી કે લર્નેડ એ.પી.પી. શ્રી સોની દ્વારા બાર સમક્ષ ટાંકવામાં આવેલા કેસોમાંથી કોઈ પણ હકીકતો પર, હાથ પરના કેસને લાગુ પડે છે. તેથી, બાર સમક્ષ ટાંકવામાં આવેલા દરેક કેસની હકીકતોનું વર્ણન કરવું અને વર્તમાન કેસની હકીકતો સાથે તેને અલગ પાડવું અમને જરૂરી લાગતું નથી અને આમ, લર્નેડ એ.પી.પી. દ્વારા બાર સમક્ષ ટાંકવામાં આવેલા કેસોમાંથી કોઈ પણ અભિયોગ પક્ષ માટે મદદરૂપ

નથી.

૨૭. ઘટનાસ્થળેથી ઘટના બન્યા તરત જ આરોપી નં. ૧ થી ૫ ને ભાગી જતા જોયા હોવાની પરિસ્થિતિઓ પર લર્નેડ એ.પી.પી. શ્રી સોની દ્વારા મૂકવામાં આવેલો આધાર અભિયોગ પક્ષના કેસ માટે કોઈપણ પ્રકારે મદદરૂપ નથી. અહીં એ નોંધી શકાય કે નિવેદન એક્ઝિબિટ–૩૦ માં, મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે બૂમો પાડવા પર, તેમના પડોશીઓ શ્રી અશોક બચુ અને સુશ્રી સુનિયા બચુ ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા હતા અને તેમણે તેના કપડાં પરની આગ ઓલવી નાખી હતી. આપણે કેસના અન્ય પાસાઓ અંગે, ખાસ કરીને ઘટના પછીના તેમના સંબંધિત વર્તનના સંદર્ભમાં પી.ડબલ્યુ.૩ અને ૫ ના પુરાવાઓ પણ નોંધ્યા છે. તેથી, અભિયોગ પક્ષ દ્વારા જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે પરિસ્થિતિઓ કોઈપણ વિશ્વાસપાત્ર અને નિર્ણાયક પુરાવા દ્વારા સમર્થિત નથી, જે અહીં અગાઉ નોંધ્યા મુજબ છે.

૨૮. લર્નેડ એ.પી.પી. શ્રી સોનીએ એફ.એસ.એલ. ના અહેવાલ પર ખૂબ ભાર મૂક્યો હતો કારણ કે આરોપી નં. ૧, ૨ અને ૫ ના કપડાંમાંથી કેરોસીનની ગંધ મળી આવી હતી અને આરોપીઓના હાથમાંથી રિકવર કરવામાં આવેલા વાળ દાઝવાને કારણે ક્ષતિગ્રસ્ત થયા હોવાનું જણાયું હતું. સાદા કારણોસર આપણે

એફ.એસ.એલ. અહેવાલના સ્વરૂપમાં પુરાવા સ્વીકારવા માટે પ્રેરિત નથી કે અભિયોગ પક્ષે યોગ્ય પુરાવા રજૂ કરીને ન તો ધરપકડ પંચનામું, કપડાં જપ્તીનું પંચનામું કે વાળ રિકવરીનું પંચનામું સાબિત કર્યું છે અને ન તો પંચોની તપાસ કરવામાં આવી હતી.

૨૯. તેથી, પુરાવાઓની અમારી પુનઃ આકારણીને ધ્યાનમાં રાખીને, તે સાબિત થાય છે કે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનનું હોમીસાઈડલ મૃત્યુ થયું હતું કારણ કે તેમને ૧૮.૦૬.૧૯૯૨ ના રોજ બપોરે ૩:૩૦ વાગ્યે ૯૦% દાઝવાની ઈજાઓ થઈ હતી. પરંતુ, અભિયોગ પક્ષ શ્રી હરસન લાખાના નવા મકાનને ઘટનાસ્થળ તરીકે સ્થાપિત કરવામાં સક્ષમ રહ્યો નથી અને તેથી, તે આપણને એવું માનવા માટે પ્રેરિત કરતું નથી કે ઘટના માત્ર શ્રી હરસન લાખાના નવા મકાનમાં જ બની હતી. તેથી, શ્રી હરસન લાખાના રહેણાંક મકાનમાં ઘટના બનવાની શક્યતાને નકારી શકાય નહીં. પુરાવાઓ આપણને મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની અંગૂઠાની છાપ ધરાવતા મરણોત્તર નિવેદનો એક્ઝિબિટ–૩૦ અને ૪૨ પર આધાર રાખવાની મંજૂરી આપતા નથી અને પ્રશ્ન નં. ૧૦ ના જવાબ સ્પષ્ટતા માટે પ્રશ્નો પૂછીને મેળવવામાં આવ્યા હતા અને પી.ડબલ્યુ.૧૨– શ્રી ઉદેસિંહ કરશનભાઈ વાઘેલા દ્વારા મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેન દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબોનું અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું હતું અને તેમની પોતાની રીતે લખવામાં આવ્યા હતા જે શંકા ઊભી કરશે અને આપણને એ ધારણ કરવા માટે પ્રેરિત કરશે નહીં કે અહીં અગાઉ

નોંધેલા કારણોસર અને નિવેદનની લંબાઈને કારણે મરણોત્તર નિવેદનો એક્ઝિબિટ–૩૦ અને ૪૨ શંકાથી મુક્ત નથી. સિવિલ હોસ્પિટલમાં લાવવામાં આવ્યા ત્યારે મૃતક–સુશ્રી ગીતાબેનની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, આપણે નોંધ્યું છે કે તેઓ નિવેદન આપવા માટે માનસિક અભિમુખતાની સ્થિતિમાં હોઈ શકે અથવા ન પણ હોઈ શકે અને, ખાસ કરીને, તેમણે તબીબી કેસ પેપર્સ એક્ઝિબિટ–૫૩ અને ૫૪ ના ઈતિહાસમાં અસંગત નિવેદનો આપ્યા હતા અને તેથી, પી.ડબલ્યુ.૧૪ સમક્ષ આપવામાં આવેલા નિવેદનને સમર્થન આપવું જરૂરી હતું. તેના ઉમેરામાં, પી.ડબલ્યુ.૧, ૩ અને ૫ સમક્ષ આપવામાં આવેલા મૌખિક મરણોત્તર નિવેદનો અહીં અગાઉ નોંધેલા કારણોસર અને એક્ઝિબિટ–૩૦ અને ૪૨ તથા રેકોર્ડ પરના અન્ય પુરાવાઓમાં અસંગતતાને કારણે વિશ્વસનીય કે વિશ્વાસપાત્ર જણાતા નથી. તેથી, આપણે સમર્થન વિના આવા પુરાવા પર કાર્યવાહી કરી શકતા નથી અને ભૌતિક સાક્ષીની તપાસ ન કરવાથી અભિયોગ પક્ષનું સંસ્કરણ વાજબી શંકાથી મુક્ત રહેશે નહીં. આથી, લર્નેડ ટ્રાયલ જજે, પુરાવાઓની આકારણી પર, પ્રતિવાદીઓ – આરોપીઓને યોગ્ય રીતે શંકાનો લાભ આપ્યો છે અને આપણે લર્નેડ ટ્રાયલ જજ દ્વારા લેવામાં આવેલા દ્રષ્ટિકોણ સાથે સહમત છીએ અને આમ, આપણને પ્રસ્તુત અપીલમાં કોઈ ગુણસભરતા જણાતી નથી કારણ કે લર્નેડ ટ્રાયલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો ન તો અવાજબી, વિકૃત, પુરાવા વગરના છે કે ન તો હાથ પરના કેસમાં સામેલ કોઈપણ પ્રશ્ન પર કોઈ ગેરકાયદેસરતા આચરવામાં આવી છે.

૩૦. ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રનો એક મુખ્ય સિદ્ધાંત છે કે નિર્દોષ છૂટકારો આપવાના અપીલમાં જો બીજો દ્રષ્ટિકોણ શક્ય હોય તો પણ અપીલ કોર્ટે નિર્દોષ છૂટકારોને દોષિત ઠેરવવામાં ફેરવીને પોતાનો દ્રષ્ટિકોણ બદલવો જોઈએ નહીં, સિવાય કે ટ્રાયલ કોર્ટના તારણો વિકૃત, રેકોર્ડ પરની સામગ્રીથી વિરુદ્ધ, સ્પષ્ટપણે ખોટા, સ્પષ્ટપણે ભૂલભરેલા અથવા પ્રદર્શિત રીતે અસમર્થનીય હોય. (જુઓ રમેશ બાબુલલાલ દોશી વિ. ગુજરાત રાજ્ય (૧૯૯૬) ૯ એસસીસી ૨૨૫). તત્કાલીન કેસમાં, લર્નેડ એ.પી.પી. એ આપણને એ નિર્દેશ કરવામાં સક્ષમ રહ્યા નથી કે લર્નેડ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણો કેવી રીતે વિકૃત, રેકોર્ડ પરની સામગ્રીથી વિરુદ્ધ, સ્પષ્ટપણે ખોટા, સ્પષ્ટપણે ભૂલભરેલા અથવા પ્રદર્શિત રીતે અસમર્થનીય છે.

૩૧. રામ કુમાર વિ. હરિયાણા રાજ્ય ના કેસમાં, એઆઈઆર ૧૯૯૫ એસસી ૨૮૦ માં નોંધાયેલા, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ધારણ કર્યું છે:

> *"નિર્દોષ છૂટકારોના આદેશ સામેની અપીલમાં પુરાવાઓનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાની અને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૭૮ અને ૩૭૯ હેઠળ તેના પોતાના નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાની હાઈકોર્ટની સત્તાઓ દોષિત ઠેરવવાના આદેશ સામેની કોઈપણ અપીલ જેટલી*

જ વ્યાપક છે. પરંતુ સાવચેતીના નિયમ તરીકે, તે ઇચ્છનીય છે કે હાઇકોર્ટે સાક્ષીની વિશ્વસનીયતા, આરોપીના પક્ષમાં નિર્દોષ હોવાની પૂર્વધારણા, કોઈપણ શંકાના લાભ માટે આરોપીના હક અને સાક્ષીને જોવાનો ફાયદો ધરાવતા ન્યાયાધીશ દ્વારા પહોંચવામાં આવેલા તથ્યના તારણને ન્યાયી ઠેરવવામાં અપીલ કોર્ટની ધીમી ગતિ અંગે ટ્રાયલ કોર્ટના દ્રષ્ટિકોણને યોગ્ય વજન અને વિચારણા આપવી જોઈએ. તે સ્થિર કાયદો છે કે જો મુખ્ય આધાર જેના પર નીચલી કોર્ટે આરોપીને નિર્દોષ છોડવાનો આદેશ આપ્યો છે તે વાજબી અને સ્વીકાર્ય છે, અને તેને સંપૂર્ણપણે અને અસરકારક રીતે દૂર કે ધ્વસ્ત કરી શકાતો નથી, તો હાઈકોર્ટે નિર્દોષ છૂટકારોના આદેશમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં."

૩૨. કાયદાનો આ એક સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જો બે દ્રષ્ટિકોણ શક્ય હોય, તો અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારોના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં સિવાય કે તેમ કરવા માટે આકર્ષક કારણો હોય. આ સંદર્ભમાં, બ્રહ્મ સ્વરૂપ એન્ડ અધર વ. યુ. પી. રાજ્ય, (૨૦૧૧) ૬ એસસીસી ૨૮૮ માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાનો વ્યાપક પ્રસ્તાવ, ખાસ કરીને ફકરો ૩૮ આ અપીલના નિકાલ માટે સંબંધિત છે. તેથી, તે નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે:

"૩૮. આમ, આ મુદ્દા પરનો કાયદો એ અસર માટે સારાંશ આપી શકાય છે કે અપવાદરૂપ કેસોમાં જ્યાં આકર્ષક સંજોગો હોય, અને અપીલ હેઠળનો ચુકાદો વિકૃત હોવાનું જણાય, ત્યારે અપીલ કોર્ટ નિર્દોષ છૂટકારોના આદેશમાં દખલ કરી શકે છે. અપીલ કોર્ટે આરોપીની નિર્દોષ હોવાની પૂર્વધારણાને ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ અને વધુમાં કે ટ્રાયલ કોર્ટનો નિર્દોષ છૂટકારો તેની નિર્દોષ હોવાની પૂર્વધારણાને બળ આપે છે. નિયમિત રીતે ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્ણયમાં દખલ કરવાનું ટાળવું જોઈએ, જ્યાં બીજો દ્રષ્ટિકોણ શક્ય હોય, સિવાય કે આવી દખલ માટે સારા કારણો હોય."

૩૩. એ નોંધી શકાય કે આ એક નિર્દોષ છૂટકારોની અપીલ છે જેમાં કોર્ટ નિર્દોષ છૂટકારોના આદેશમાં દખલ કરવામાં ધીમી રહેશે. અભિયોગ પક્ષના કેસમાં ખામીઓ બાબતના મૂળમાં જાય છે અને અભિયોગ પક્ષના કેસ પર જીવલેણ પ્રહાર કરે છે. આવા કેસમાં, નિર્દોષ છૂટકારોના આદેશને બાજુ પર મૂકવો સલામત રહેશે નહીં, ખાસ કરીને ત્યારે જ્યારે પુરાવાઓએ લર્નેડ ટ્રાયલ જજનો વિશ્વાસ પ્રેરિત કર્યો ન હોય. આ કોર્ટ લર્નેડ ટ્રાયલ જજ દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા દ્રષ્ટિકોણ સાથે સામાન્ય કરારમાં હોવાથી, આ કોર્ટ માટે ન તો

અભિયોગ પક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવાઓનું પુનરાવર્તન કરવું જરૂરી છે કે ન તો નિર્દોષ છૂટકારો માટે લર્નેડ ટ્રાયલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને ફરીથી જણાવવું જરૂરી છે અને આપણા મને, લર્નેડ ટ્રાયલ જજના દ્રષ્ટિકોણ સાથે સામાન્ય કરારની અભિવ્યક્તિ વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં લર્નેડ ટ્રાયલ જજના ચુકાદામાં દખલ ન કરવા માટે પૂરતી હશે અને આ એવું છે, ગિર્જા નંદિની દેવી એન્ડ અધર્સ વ. બિજેન્દ્ર નારાઈન ચૌધરી, એઆઇઆર ૧૯૬૭ એસસી ૧૧૨૪ અને કર્ણાટક રાજ્ય વ. હેમા રેડ્ડી એન્ડ અનધર, એઆઇઆર ૧૯૬૭ એસસી ૧૪૧૭ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં રાખીને છે.

૩૪. પુરાવાઓની એકંદર પુનઃઆકારણી અને પુનઃમૂલ્યાંકન પર, આ કોર્ટ સંતુષ્ટ છે કે પ્રતિવાદી–આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવા માટે લર્નેડ ટ્રાયલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોમાં કોઈ ખામી નથી. એટલું કહેવું પૂરતું છે કે લર્નેડ ટ્રાયલ જજે પ્રતિવાદી–આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવા માટે પ્રબળ અને ખાતરીપૂર્વકના કારણો આપ્યા છે અને લર્નેડ એ.પી.પી. લર્નેડ ટ્રાયલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને દૂર કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે અને આ કોર્ટને લર્નેડ જજ દ્વારા લેવામાં આવેલા દ્રષ્ટિકોણથી વિરુદ્ધ દ્રષ્ટિકોણ લેવા માટે ખાતરી કરાવવામાં નિષ્ફળ ગયા છે.

૩૫. અગાઉની ચર્ચા માટે, લર્નેડ ટ્રાયલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારોના આદેશને ઉલટાવીને દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો પસાર કરવો શક્ય નથી અને તેથી, રાજ્યની વિનંતી પર દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ ફગાવી દેવા પાત્ર છે અને તે મુજબ, ફગાવી દેવામાં આવે છે. પ્રતિવાદીઓ– આરોપીઓ જામીન પર હોવાથી, તેમના જામીન બોન્ડ રદ્દ ગણવામાં આવશે.

(અનંત એસ. દવે, ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

(એસ. એચ. વોરા, ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

હિતેશ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

==
<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.